

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P161

[5258] - 1001

F.Y. B.Com.

COMPULSORY ENGLISH (Regular)

(2013 Pattern)

**Text book: 17 Path Way to Success Edited by:
Ashok, Chaskar, Anand Kulkarni Vijay Madge**

Time :3 hours]

[Max. Marks :80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt any One from (a) and One from (b) in about 150 words each: **[16]**

- a)
  - i) How did the power of prayer play a powerful role in A. P.J. Abdul kalam's life?
  - ii) Why does C.V. Raman call water the true elixir of life?
- b)
  - i) How do persons in th field of advertising earn their livelihood?
  - ii) Comment on the humour in 'The gold frame'?

Q2) Attempt any One from (a) and One from (b) in about 150 words each: **[16]**

- a)
  - i) Describe the fantasy of the couple on the possibility of winning the lottery.
  - ii) What is the present condition of harp?
- b)
  - i) According to D.H. Lawrence, why do people run after money?
  - ii) You have invited your classmate for a family function. Introduce him/her to your family members and vice-versa. Write a ten line dialogue.

Q3) Attempt any One from (a) and One from (b) in about 150 words each: **[16]**

- a)
  - i) Do you think Indra Nooyi is a role model for people who want to enter the world of finance? Give reasons for your answers.
  - ii) How does murthy urge the students to pursue excellence?

P.T.O.

- b) i) What, according to author is the 'American national Expression' and why?
- ii) According to N.R. Narayana Murthy, what are the negative aspects of bureaucracy in India?

Q4) Attempt any One from (a) and One from (b) in about 150 words each: **[16]**

- a) i) Explain the significance and symbolism of the woodrose creeper in the story.
- ii) Why does Rakesh's father complain about his diet to Bhatia?
- b) i) Why does the narrator decide to continue his journey despite the beauty of the woods?
- ii) Why does Sarojini Naidu wish to experience both joy and pain in life?

Q5) a) Attempt any one of the following: **[8]**

- i) Write a letter to your friend congratulating him on his success in the C.A. Final exam.
- ii) Write a brief newspaper report of two short paragraphs on the following headline.

Clean India Drive Undertaken by N.S.S. Students

b) Attempt any one of the following: **[8]**

- i) Write a resume for the post of Marketing manager in ABB Ltd, Nashik.
- ii) Write an email to your college Librarian at the email id-collegelibrarian@gmail. Com. requesting him to buy books of your favourite authors.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P162

[Total No. of Pages : 7

[5258] - 1002
F.Y. B.Com. (Theory)
FINANCIAL ACCOUNTING
(2013 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks :80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any five) [5]

- i) Under Piecemeal distribution of cash "Highest relative Capital Method" is _____.
  - a) Surplus Capital Method
  - b) Maximum Loss Method
  - c) Notional Loss Method
- ii) In conversion of a Partnership into Limited Company, very important point to be considered is the calculation of _____.
  - a) Total Liabilities
  - b) Total assets
  - c) Purchase Consideration
- iii) Voucher is _____ in which details of transactions are recorded.
  - a) Secondary document
  - b) Primary Document
  - c) Pre-package of Accounting
- iv) Accounting standards are _____ documents.
  - a) Primary documents
  - b) Policy documents
  - c) Important documents

P.T.O.

- v) Short Working = Minimum Rent – _____.
- Royalty
  - Interest
  - Purchase Price
- vi) Until _____ instalment is paid, in case of Hire purchase system, buyer does not become the owner.
- First
  - Second
  - Last
- vii) Under departmental system some expenses cannot be allotted on the reasonable basis they are debited to
- Trading Account
  - General Profit and Loss Account
  - Profit and Loss Account
- B) State whether following statements are true or false (any five) **[5]**
- In computerised Accounting Environment the processing of financial information will be done by one or more computers.
  - Partner loan if any are paid out before payment of outside liability.
  - All the Assets and Liabilities not taken over by the new firm are transferred to the capital account of the firm.
  - AS-4 stands for Contingencies and Events Occurring after Balance Sheet date.
  - Royalty means amount paid by lessor to lessee.
  - Bad debts are charged to General Profit and Loss Account since no proper basis of allocation is provided.
  - The buyer has option to return the goods in case of Hire Purchase.
- C) Write short notes on (Any two) **[14]**
- AS-2 Valuation of Inventories.
  - Advantages of Amalgamation.
  - Order of payment in piecemeal distribution.
  - Hire Purchase System.

Q2) A, B and C were in partnership sharing profit and losses in the ratio 2:1:1. They decided to dissolve the business on 31st Dec. 2015 on which date their Balance Sheet was as under. **[14]**

Balance Sheet

Liabilities	Amt	Assets	Amt
Capital		Cash	10,000
A 1,00,000		Debtors	90,000
B 55,000		Stock	85,000
C 25,000	1,80,000	Plant and Machinery	65,000
General Reserve	20,000	Land and Building	1,55,000
Income Tax	10,000		
Creditors	1,17,000		
Bills Payable	78,000		
	4,05,000		4,05,000

The assets were realised on piecemeal as follows:

1.1.2016 Rs. 15,000

31.1.2016 Rs. 2,11,000

20.2.2016 Rs. 82,000

31.3.2016 Rs. 58,000

It was agreed that the cash should be distributed as and when realised.

Dissolution expenses were originally provided for an estimated of Rs. 5,000. The actual expenses amounted to Rs.4,000 spent on 31st March 2016.

Prepare

- 1) Statement showing surplus capital
- 2) Statement showing Distribution of cash

OR

A and B are partners sharing profits and losses in the ratio 3:1 and C and D were partners sharing profits and losses in the ratio 1: 1. **[14]**

Following were their Balance Sheet as on 31/12/2015

Liabilities	A&B	C&D	Assets	A&B	C&D
Creditors	10,000	15,000	Plant and Machinery	20,000	27,000
Bills Payable	4,000	8,000	Furniture	12,000	9,000
Mrs. B's Loan	10,000	---	Stock	20,000	24,000
Mrs. D's Loan	--	7,000	Debtors	19,000	17,000
Outstanding Rent	2,000	1,500	Fixture	1,600	1,200
Capital Account			Cash in hand	3,400	3,300
A	30,000	---			
B	20,000	---			
C	--	25,000			
D		25,000			
	76,000	81,500		76,000	81,500

The two firms amalgamated on the following terms:

- i) Mr B agreed to pay Mrs. B's Loan and Mr. D. agreed to pay Mrs. D's Loan.
- ii) Outstanding Rent was paid in full by respective firms.
- iii) Creditors and Bills payable of both the firms were taken by the new firm at a discount at 5%
- iv) Plant and Machinery is subject to 5% depreciation of both the firms.
- v) Furniture of C & D was sold in the market for Rs. 8,000 and Furniture of A & B was not taken over by the new firm.
- vi) Fixtures were not taken over by the new firms.
- vii) Stock of A & B was valued at Rs. 22, 100 and stock of C & D was valued at Rs. 21,000. You are required to prepare Revaluation Account, Partner's Capital Account in the books of both the firms and Balance Sheet of new firm.

Q3) A) X,Y and Z were in partnership sharing profit and losses in the ratio 4:3:1. Their Balance Sheet as on 31st of March 2016 is as under when they decided to convert their firm into Limited company

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Capital X	1,00,000	Premises	90,000
Y	75,000	Plant and Machinery	60,000
Z	65,000	Sundry Debtors	75,000
Bank Loan	20,000	Stock in Trade	65,000
Sundry Creditors	40,000	Cash	10,000
	3,00,000		3,00,000

The newly formed company took the following assets and Liabilities at the values agreed upon:

Premises Rs. 1,10,000, Plant and Machinery Rs.55,000, Sundry Debtors Rs. 70,000, Stock Rs. 60,000, Goodwill Rs. 20, 000 and Creditors Rs. 38,500. The company paid Rs. 1,67,500 in fully paid shares at Rs. 10 each and Balance in cash.

Realisation expenses Rs.2500

You are require to:

i) Calculate amount of Purchase Consideration.

ii) Realization Account [8]

- B) Gopal Mining Co. Ltd. took a mine on a lease at a Royalty of Rs.1 per ton. The minimum rent was fixed at Rs. 4,000 for first year, Rs 6,000 for second year and Rs. 8,000 per year thereafter. Short workings of any year could be recouped out of the Royalties of next two years only. The production during the first 5 years was as follows: [14]

Year	Output in tones
1	2,000
2	4,500
3	6,000
4	9,000

Pass the necessary journal entries in the books of Gopal Mining Co. Ltd.

- Q4)** On 1- 1-2013 A purchase a tempo from B Ltd. on Hire Purchase system and paid Rs.1,00,000 against delivery on 1st January 2013, They paid the following instalments including interest @10% p.a. on cash price. [20]

31st Dec. 2013 Rs. 1,30,000

31st Dec. 2014 Rs. 1,20,000

31st Dec. 2015 Rs. 1,10,000

A Ltd. Charged depreciation on tempo @ 20%p.a. under original cost method.
Cash price of tempo is Rs. 4,00,000

You are required to prepare following accounts in books of A Ltd.

- i) Working notes
- ii) Machinery Account
- iii) B's Account

OR

From the following Trial balance as on 31-3-2016 of Radhyeshyam Departmental Store Ranchi prepare Departmental trading Account, Profit and Loss Account for the year ended

[20]

31st March 2016 and a Balance Sheet as on that date.

Particulars	Debit	Credit
Stock 1.4.2015		
Dept. A	30,000	
Dept. B	24,000	
Purchases		
Dept. A	56,000	
Dept. B	48,000	
Sales		
Dept. A		1,20,000
Dept. B		1,00,000
Wages		
Dept. A	15,000	
Dept. B	5,000	
Rent, Rates and Taxes	18,000	
Salaries	6,000	
Lighting and Heating	3,600	
Discount Allowed	4,400	
Discount Received		2,600
Sundry Expenses	6,000	
Advertisement	7,200	
Carriage Inward	4,200	
Furniture	6,000	
Machinery	40,000	
Debtors	12,000	
Creditors		32,000
Capital		61,800
Drawing account	8,000	
Cash at Bank	20,000	
Cash in hand	3,000	
Total	3,16,400	3,16,400

The following information is available:

- i) Dept. A transferred goods to Dept. B for Rs. 800
- ii) The items like Rent, Rates and Taxes, Sundry expenses, Lighting and Heating, Salaries and Carriage Inward to be apportioned $\frac{2}{3}$ to Dept. A and $\frac{1}{3}$ to Dept. B.
- iii) Advertising to be apportioned equally
- iv) Discount Allowed and Discount Received are apportioned on the basis of Departmental Sales and Purchases (excluding transfers)
- v) Depreciation @10 % p.a. on Furniture and Machinery is to be charged $\frac{3}{4}$ to Dept. A and $\frac{1}{4}$ to Dept. B.
- vi) Stock as on 31.3.2016 Dept. A 33,000 and Dept. B 24,000

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P163

[Total No. of Pages : 4

[5258] - 1003
F. Y. B. Com. (Micro)
BUSINESS ECONOMICS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) Explain the Economic and Non-economic goals of firms. **[16]**

Q2) What is Elasticity of Demand? Explain the types of price Elasticity of Demand. **[16]**

OR

State the Internal and External Economies of large scale production.

Q3) Answer in brief:- **[16]**

- a) State the features of monopoly.
- b) State the concept of total Revenue, Average Revenue and marginal Revenue.

OR

Answer in brief:

- a) State the features of oligopoly.
- b) Explain the Risk and uncertainty Bearing Theory of profit.

Q4) Discuss the Recardian theory of Rent. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two):

[16]

- a) Backward sloping supply curve of Labour.
- b) Motives of liquidity preference.
- c) Features of monopolistic competition.
- d) Innovation Theory of profit.

Total No. of Questions : 5]

P163

[5258] - 1003
F. Y. B. Com. (Micro)
BUSINESS ECONOMICS
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न 1) व्यवसाय संस्थेची आर्थिक आणि आर्थिकेतर ध्येये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]

किंवा

मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या अंतर्गत व बाह्य बचती सांगा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा :- [16]

- अ) मक्तेदारिची वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती, आणि सिमांत प्राप्ती च्या संकल्पना सांगा.

किंवा

थोडक्यात उत्तरे लिहा :-

- अ) अल्पविक्रेताधिकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) नफ्याचा धोका व अनिश्चितता सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) रिकार्डोच्या खंड सिध्दांताची चर्चा करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) श्रमाचा पाठीमागे वळणारा पुरवठा वक्र
- ब) रोखता पसंतीचे हेतू
- क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये
- ड) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिध्दांत

Marks	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
No.of students	23	33	42	7	3

- i) Find the class mark of 3rd class.
  - ii) Find the class width of 2nd class.
  - iii) State the class boundaries of 4th class.
  - iv) State the type of classification.
- d) From the following information find mode graphically.

Income (₹ '000')	35-40	40-45	45-50	50-55	55-60
No.of workers	1	6	8	6	2

- e) Find median for the following frequency distribution.

Marks	50-55	55-60	60-65	65-70	70-75
No.of Students	8	10	14	8	5

- f) Calculate mean and median for the following data.
2, 13, 7, 18, 28, 5, 22, 17, 7, 14, 3.

SECTION - II

Q4) Attempt any three of the following: **[12]**

- a) When a commodity is sold for ₹ 34.80, there is a loss of 25%. What is the cost price of commodity.
- b) An article marked at ₹ 10,400 is sold at a discount of $12\frac{1}{2}\%$. If the dealer gained 30%, find the cost price.
- c) Explain the steps for formulation of L.P.P.
- d) Solve the following L.P.P. by graphical method.

$$\text{Maximise } Z = 2x + 5y$$

$$\text{Subject to : } 2x + y \leq 60$$

$$x + y \leq 45 \text{ and}$$

$$x, y \geq 0$$

Q5) Attempt any three of the following: **[12]**

- a) Explain the concept of marked price and selling price.
- b) If 4 articles are sold at a cost of ₹ 5, find the percentage gain.
- c) Sunil sold a motor cycle to Anil at 11% profit. Anil sold it to Raju at 9% profit for ₹ 54,500. Find the price at which Sunil has purchased the motor cycle.
- d) A company manufactures two types of printers A and B that requires treatment by the machines, processor and finisher. Each unit of printer A requires 4 hours of processor and 2 hours of finisher; while that of B requires 2 hours of processor and 4 hours of finisher. The availability of processor and finisher is 50 hours and 40 hours respectively. The profit per unit of printer A is ₹ 1000 and that of B is ₹ 800. Formulate the problem as L.P.P. to maximise the profit.

Q6) Attempt any four of the following: **[16]**

- a) With the help of following data calculate fisher's price Index Number.

Commodity	Year 2016		Year 2015	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	10	4	12	4
B	12	3	11	2
C	15	2	14	3
D	18	3	15	1

- b) Following are the ranks given by two teachers to their students. Calculate Spearman's Rank Correlation Coefficient.

Roll No.	Ranks by teacher A	Ranks by teacher B
1	6	5
2	2	3
3	1	2
4	3	1
5	4	6
6	5	4

- c) Calculate standard Deviation for the following data.

Class	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
Frequency	5	12	32	40	11

- d) Explain the concept of correlation with example.
- e) Information of shares of two companies is given below.

	Company A	Company B
Mean Price (₹)	200	230
Standard Deviation of price (₹)	21	18

which company's share prices are more stable?

- f) Calculate Range and coefficient of Range for the following frequency distribution:

5, 3, 8, 4, 12, 42, 15, 63, 23, 23, 64, 78, 77, 21.

Q7) Attempt any one of the following: [8]

- a) Find Karl Pearson's coefficient of correlation between X and Y.

X	28	45	40	38	35	33	40	32	36	33
Y	23	34	33	34	30	26	28	31	36	35

- b) i) Given the following data:

	Rainfall (in cms)	Production of a commodity (in quintals)
Mean	45	65
S.D.	10	8

The correlation coefficient between rainfall and production is 0.80. Estimate the production of a commodity when rainfall is 60 cms.

- ii) Explain the concept of Index Number.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P165

[Total No. of Pages : 7

[5258]- 1005

F. Y. B. Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Both sections should be written in same answer books.*

SECTION - I

Q1) Attempt any four of the following.

[4 × 2 = 8]

- a) What is computer virus?
- b) Define wordpad.
- c) How to create slides in Ms-Power Point?
- d) Define MAN.
- e) Define Data processing.
- f) Define free and open source software.

Q2) Attempt any four of the following.

[4 × 4 = 16]

- a) How to keep your computer safe from cyber Attacks.
- b) Explain structure of windows.
- c) How to do wallpaper and screensaver settings on computer?
- d) Write short note on MS-Power Point.
- e) What are the types of computer network?
- f) What is the difference between Sequential and Random File Organisation?

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4 × 4 = 16]

- a) What is the difference between primary & secondary storage memory?
- b) Explain following terms.
  - i) Hard Disk
  - ii) C.D.
- c) How to add and remove new programs using control panel?
- d) How to use clipart, wordart and pictures in Ms-Powerpoint.
- e) Explain following terms.
  - i) Ring Topologies
  - ii) Mesh Topologies
- f) What is the Role of E-Commerce?

SECTION - II

Q4) Attempt any four of the following.

[4 × 2 = 8]

- a) Define Web browsers.
- b) What are the uses of E-mail?
- c) Define SET (Secure Electronic Transaction)
- d) Define URL (Uniform Resource Locator)
- e) What is page Margin?
- f) How to download the documents from websites?

Q5) Attempt any four of the following.

[4 × 4 = 16]

- a) Explain the basic concept of E-mail.
- b) Write short note on financial EDI.
- c) Explain advantages and disadvantages of Electronic payment system.
- d) What are the steps in digital signature process?
- e) Write short note on Electronic clearing system (ECS)
- f) Explain the types of Images.

Q6) Attempt any four of the following.

[4 × 4 = 16]

- a) Explain dynamic web page.
- b) Explain sound effect in detail.
- c) What are the Internet privacy and Ethical issues?
- d) Explain the basic concepts of Electronic Fund Transfer (EFT)
- e) Explain the use of <table> tag in HTML.
- f) Explain uses of Internet.

Total No. of Questions : 6]

P165

[5258]- 1005

F. Y. B. Com.

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण: 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) दोन्ही विभाग एकाच उत्तरपत्रिकेत सोडवावीत.

विभाग - I

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 2 = 8]

- अ) कॉम्प्युटर व्हायरस म्हणजे काय ?
ब) Wordpad ची व्याख्या द्या.
क) Ms-Power Point मध्ये Slides कशाप्रकारे कराल.
ड) MAN ची व्याख्या द्या.
इ) Data processing ची व्याख्या द्या.
फ) Free and open source software ची व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 4 = 16]

- अ) Cyber Attacks पासून तुमचे Computer कशाप्रकारे सुरक्षित ठेवाल ?
- ब) Structure of Window स्पष्ट करा.
- क) संगणकावर Wall paper आणि Screensaver ची Setting कसे कराल.
- ड) Ms-Power Point टिपा लिहा.
- इ) Computer network चे प्रकार काय आहेत.
- फ) Sequential and Random File Organisation मधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 4 = 16]

- अ) Primary memory & secondary storage memory यातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) खालील संज्ञा स्पष्ट करा.
  - i) Hard Disk
  - ii) C.D.
- क) Control panel मध्ये add and remove new program कशाप्रकारे कराल.
- ड) Ms-Power Point मध्ये Clipart, Wordart and pictures कशाप्रकारे कराल.
- इ) खालील संज्ञा स्पष्ट करा.
  - i) Ring Topologies
  - ii) Mesh Topologies
- फ) E-commerce चा Role काय आहे.

विभाग - II

प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 2 = 8]

- अ) Web Browsers संज्ञा स्पष्ट करा.
- ब) E-mail चा उपयोग काय आहे.
- क) Secure Electronic transaction ची संज्ञा स्पष्ट करा.
- ड) Uniform Resource Locator ची संज्ञा स्पष्ट करा.
- इ) Page Margin म्हणजे काय ?
- फ) Website वरून documents download कसे कराल.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 4 = 16]

- अ) E-mail ची Basic संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) Financial EDI वर थोडक्यात टिप लिहा.
- क) Electronic payment system चे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- ड) Digital signature process च्या पायऱ्या काय आहेत ते लिहा.
- इ) Electronic clearing system (ECS) वर थोडक्यात टिप लिहा.
- फ) Images चे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

[4 × 4 = 16]

- अ) Dynamic web page स्पष्ट करा.
- ब) Sound Effect स्पष्ट करा.
- क) Internet privacy व Ethical Issues काय आहेत ते सांगा.
- ड) Electronic Fund Transfer ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) <Table> tag चा उपयोग स्पष्ट करा.
- फ) Internet चे उपयोग स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P166

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1006
F. Y. B. Com.
OFFICE MANAGEMENT
Organisational Skill Development
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Office' Explain in detail the factors of Good Ambience. [16]

Q2) What is 'Office Organisation'? Explain the types of 'Office Organisation.[16]

OR

Define the term 'Time Management'. Explain the need a principles of time Management.

Q3) a) What is 'Office forms'? Explain the types of Office forms. [8]

b) Explain the importance of stationary as well as principles of purchase of stationary. [8]

OR

a) Explain the objectives & kinds of Office Record. [8]

b) Explain the principles of retention of Office Record. [8]

Q4) What is 'Communication'? Explain in detail the Recent trends in modern communication. [16]

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[16]

- a) Nature and objectives of public Relation.
- b) Role of public Relation Officer.
- c) Meaning & advantages of Office Automation.
- d) Computerisation of Office activities - LAN & WAN.

Total No. of Questions : 5]

P166

[5258]- 1006
F. Y. B. Com.
OFFICE MANAGEMENT
Organisational Skill Development
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) 'कार्यालय' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. कार्यालयाला पोषक वातावरणीय घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) 'कार्यालय संघटन' म्हणजे काय? कार्यालय संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
किंवा

'वेळेचे व्यवस्थापन' या संकल्पनेची व्याख्या द्या. वेळेच्या व्यवस्थापनाची गरज व तत्वे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) 'कार्यालयीन प्रपत्रे' म्हणजे काय? कार्यालयीन प्रपत्रांचे प्रकार स्पष्ट करा. [8]
ब) कार्यालयीन लेखन सामग्रीचे महत्व स्पष्ट करा. तसेच लेखन सामग्रीच्या खरेदीचे तत्वे स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) कार्यालयीन अभिलेखांचे उद्देश आणि प्रकार स्पष्ट करा. [8]
ब) अभिलेख जतनाची विविध तत्वे स्पष्ट करा. [8]

प्रश्न 4) 'संदेशवहन' म्हणजे काय? आधुनिक संदेशवहनातील सद्यकालीन प्रवाह सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[16]

- अ) जनसंपर्काचे स्वरूप व उद्दिष्टे
- ब) जनसंपर्क अधिकाऱ्याची भूमिका
- क) कार्यालयीन स्वयंचलीकरणाचा अर्थ आणि फायदे
- ड) कार्यालयीन कामकाजाचे संगणकीकरण लॅन व वॅन (LAN & WAN).

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P167

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1007
F. Y. B. Com.
BANKING AND FINANCE
Fundamentals of Banking
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Bank. Explain the evolution of Banking in Asia. **[16]**

Q2) Explain the primary functions of a Bank. **[16]**

OR

Explain the Methods of Remittances.

Q3) a) State the norms and need of know your customer (KYC). **[8]**

b) Explain the Balance sheet of a Commercial Bank. **[8]**

OR

a) State the types of endorsement.

b) Explain the need and importance of technology in Banking.

Q4) Explain the meaning and characteristics of promissory note and Bill of Exchange. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes on (Any Two)

[16]

- a) Conflict between Liquidity and profitability.
- b) Limitation of multiple credit Creation.
- c) Types of crossing.
- d) Net Banking.

Total No. of Questions : 5]

P167

[5258]- 1007
F. Y. B. Com.
BANKING AND FINANCE
Fundamentals of Banking
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बँकेची व्याख्या सांगा. आशियातील बँक व्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) बँकेची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा. [16]

किंवा

पैसे पाठविण्याच्या पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) 'आपला ग्राहक जाणून घ्या' (KYC) ची गरज आणि नियम सांगा. [8]

ब) व्यापारी बँकेचा ताळेबंद स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) पृष्ठांकनाचे प्रकार सांगा.

ब) बँक तंत्रज्ञानाची गरज आणि उपयुक्तता स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) वचनपत्रे आणि विनिमयपत्रे यांचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) रोखता आणि लाभप्रदता यांच्यातील परस्पर विरोध
- ब) बहुविध पतनिर्मितीची मर्यादा
- क) चेकचे रेखांकन
- ड) नेट बँकींग

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P168

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1008
F. Y. B. Com.
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Neat digrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each. (Any Ten)

[20]

- i) What is Physical Environment?
- ii) State any two names of Tertairy Economic Activity.
- iii) Give any two names of approaches to the study of commerical Geography.
- iv) What is meant by Tidal Energy?
- v) State any two names of Trees in Coniferous Forest.
- vi) State any two disadvantages of under population.
- vii) What is meant by Resources.
- viii) Give any two factors affecting Industrial location.
- ix) Name any two hill stations in India.
- x) State any two advantages of Air Transportation.
- xi) What is Tourism.
- xii) Write the types of Bar Graphs.
- xiii) State any two products that are exported by India.

Q2) Answer the following upto 50 words each (Any two)

[10]

- i) Scope of commercial geography.
- ii) 'Stop and Go theory'.
- iii) Agro-Tourism.
- iv) Choropleth method.

P.T.O.

Q3) Answer the following upto 150 words each. (Any two) **[20]**

- i) Explain Any two approaches to the study of commercial geography.
- ii) Explain the characteristics of plantation farming.
- iii) Give an account of Geographical factors affecting trade.
- iv) Give an account of Geographical factors influencing tourism.

Q4) Answer the following upto 300 words each. (Any two) **[30]**

- i) Explain the factors of physical Environment.
- ii) Explain the population characteristics of India.
- iii) Compare the various modes of transportation.
- iv) Explain the Weber's theory of Industrial Location.

Total No. of Questions : 4]

P168

[5258]- 1008
F. Y. B. Com.
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) योग्य त्या ठिकाणी सुबक आकृत्या काढा.
3) नकाशा स्टेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) प्राकृतिक पर्यावरण म्हणजे काय ?
- ii) तृतीय श्रेणीच्या कोणत्याही दोन आर्थिक व्यावसायांची नांवे सांगा.
- iii) व्यापारी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यास पध्दतींची नांवे द्या.
- iv) सागरी लाटांपासून तयार होणारी उर्जा म्हणजे काय ?
- v) सुचिपणी अरण्यांतील कोणत्याही दोन वृक्षांची नांवे सांगा.
- vi) न्यूनतम लोकसंख्येचे कोणतेही दोन तोटे सांगा.
- vii) साधनसंपदा म्हणजे काय ?
- viii) उद्योगधंद्याच्या स्थानिककिरणातर परिणाम करणारे कोणतेही दोन घटक सांगा.
- ix) भारतातील कोणतेही दोन थंड हवेची ठिकाणे सांगा.
- x) हवाई वाहतुकीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
- xi) पर्यटन म्हणजे काय ?
- xii) स्तंभालेखाचे प्रकार लिहा.
- xiii) भारतातून निर्यात होणारी कोणतेही दोन उत्पादने सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- i) व्यापारी भूगोलाची व्याप्ती.
- ii) 'थांबा आणि जा सिध्दान्त.'
- iii) कृषि - पर्यटन.
- iv) छायापध्दती.

- प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [20]
- व्यापारी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यासपध्दती स्पष्ट करा.
  - मळ्याच्या शेतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - व्यापारावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.
  - पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [30]
- प्राकृतिक पर्यावरणाचे घटक स्पष्ट करा.
  - भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - वाहतुकीच्या विविध मार्गांची तुलना करा.
  - वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिध्दान्त स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P169

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1009

F.Y. B. Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten):

[20]

- i) Define Defence budget.
- ii) What do you mean by Integrated Defence?
- iii) Define Intelligence.
- iv) State the meaning of Artillery.
- v) Define air-power.
- vi) What do you mean by logistics management?
- vii) Write any two functions of BSF.
- viii) Define strategy.
- ix) What do you mean by Budgetary perspectives?
- x) What do you mean by Defence Mechanism?
- xi) Write any two functions of Territorial Army.
- xii) State the meaning of combat branches.
- xiii) Write any two functions of signal corps.

Q2) Answer in 50 words each (any two):

[10]

- i) Explain evolution of Indian Armed Forces.
- ii) Discuss functions of Home Guard.
- iii) Explain limitations of Infantry.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (any two): **[20]**

- i) Write in brief role of intelligence in maintaining national security.
- ii) Explain various types of Aircrafts in Indian air-Force.
- iii) Discuss powers of President in relation to the Armed forces.

Q4) Answer in 300 words each (any two): **[30]**

- i) Explain role of navy in national economy.
- ii) Discuss relations between parliament and armed forces.
- iii) Explain characteristics of signal corps.

Total No. of Questions : 4]

P169

[5258]- 1009

F.Y. B. Com.

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दात उत्तरे द्या (कोणतेही दहा)

[20]

- i) संरक्षण अंदाजपत्रकाची व्याख्या द्या.
- ii) इन्टीग्रेटेड डिफेंस म्हणजे काय ?
- iii) “इन्टीलीजन्स” (गुप्तचर यंत्रणा) व्याख्या द्या.
- iv) तोफखाना अर्थ नमूद करा.
- v) “हवाईसामर्थ्य” व्याख्या द्या.
- vi) पुरवठा व्यवस्थापन म्हणजे काय ?
- vii) सीमा सुरक्षा दलाची कोणतीही दोन कार्ये नमूद करा.
- viii) “स्ट्रॅटेजी” व्याख्या द्या.
- ix) बजेटरी प्रसपेक्टीव्ह म्हणजे काय ?
- x) डिफेंस मॅकेनिजम म्हणजे काय ?
- xi) प्रादेशिक सेनादलाची कोणतीही दोन कार्ये नमूद करा.
- xii) लढाऊ शाखा “अर्थ नमूद करा.
- xiii) सिग्नलक्रॉप्स(संपर्क यंत्रणादल) ची कोणतीही दोन कार्ये नमूद करा.

प्रश्न 2) 50 शब्दात उत्तरे द्या (कोणतेही दोन)

[10]

- i) भारताच्या सशस्त्र सेनादलाची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
- ii) गृहक्षक दलाच्या (होमगार्ड्स) कार्याबाबत चर्चा करा.
- iii) पायदलाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) 150 शब्दात उत्तरे द्या (कोणतेही दोन)

[20]

- i) राष्ट्रीय सुरक्षा अबाधित राखण्यासाठी गुप्तचर यंत्रणेने (इन्टेलीजन्स) निभावलेली भूमिका थोडक्यात विशद करा.
- ii) भारतीय हवाईदलातील उपलब्ध असलेल्या विविध विमान विषयी माहिती स्पष्ट करा.
- iii) सशस्त्र सेनादलाच्या संदर्भात राष्ट्रपतीच्या आधिकाराविषयी चर्चा करा.

प्रश्न 4) 300 शब्दात उत्तरे द्या (कोणतेही दोन)

[30]

- i) राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात नाविकदलाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ii) संसद आणि सशस्त्र सेनादले यातील संबंध स्पष्ट करा.
- iii) सिग्नल क्रॉप्स (संपर्क यंत्रणा) चे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P170

[Total No. of Pages : 4

[5258] - 1010
F. Y. B. Com.
CO-OPERATION
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Co-operation. Explain the concept and objectives of Co-operation. **[16]**

Q2) Describe the principles of co-operation adopted by Manchester congress in 1995. **[16]**

OR

Critically examine the Gorewala committee report 1954.

Q3) a) Explain the role of National Co-operative Development Corporation (N.C.D.C) of India. **[8]**

b) State the problems of co-operative education in India. **[8]**

OR

a) Explain the role of Central Government in co-operative movement.

b) Write a note on Federation of co-operatives in India.

Q4) Describe various types of co-operative societies in India. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two):

[16]

- a) Objectives of co-operative education.
- b) National council of Co-operative Training.
- c) Strength of co-operative movement.
- d) Federation of co-operatives in Maharashtra.

Total No. of Questions : 5]

P170

[5258]- 1010
F. Y. B. Com.
CO-OPERATION (सहकार)
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सहकाराची व्याख्या द्या. सहकाराची संकल्पना आणि उद्देश सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मॅचेस्टर कॉंग्रेसने 1995 मध्ये स्वीकारलेल्या सहकारी तत्वांचे वर्णन करा. [16]

किंवा

गोरवाला समिती 1954 चे टिकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 3) अ) भारतातील सहकारी विकास महामंडळाच्या (N.C.D.C) भूमिकेची चर्चा करा. [8]

ब) भारतातील सहकारी शिक्षणाच्या समस्या सांगा. [8]

किंवा

अ) सहकारी चळवळीत केन्द्र शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतातील संघीय सहकारी संस्था यावर टिप लिहा.

प्रश्न 4) भारतातील सहकारी संस्थांच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) सहकारी शिक्षणाचे उद्देश
- ब) राष्ट्रीय सहकारी प्रशिक्षण परिषद
- क) भारतातील सहकारी चळवळीची बलस्थाने
- ड) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संघ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P171

[5258]- 1011
F.Y. B.Com.
ECONOMIC
Managerial Economics
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State and explain the objectives of the firm. **[16]**

Q2) State the law of Demand. Explain the determinants of demand. **[16]**

OR

Explain the measurement of price elasticity of demand.

Q3) a) Explain the importance of elasticity of demand. **[8]**

b) Explain the profit maximisation theory of the firm. **[8]**

OR

a) Explain the investment decision for Research and Development.

b) Explain types of Short-Run Cost analysis for business.

Q4) State and explain the law of variable proportions. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two):

[16]

- a) Multinational corporations.
- b) Income elasticity of demand
- c) Capital budgeting
- d) Mergers

Total No. of Questions : 5]

P171

[5258]- 1011
F.Y. B.Com.
ECONOMICS
Managerial Economics
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) व्यवसाय संस्थेची उद्दीष्टे सांगा व स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) मागणीचा नियम लिहा व मागणीचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा. [16]

किंवा

मागणीची किंमत लवचिकता मापन पध्दती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) मागणीच्या लवचिकतेचे महत्व स्पष्ट करा. [8]

ब) नफ्याचे अधिक्य सिध्दांत स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) संशोधन व विकासासाठी गुंतवणुक निर्णय स्पष्ट करा.

ब) अल्पकालीन खर्च विश्लेषणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) बदलत्या प्रमाणाचा नियम लिहा व स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) बहुराष्ट्रीय महामंडले
- ब) मागणीची उत्पन्न लवचिकता
- क) भांडवलाचा अंदाज
- ड) मर्जर्स (विलीनीकरण)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P172

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1012
F.Y. B.Com.
ESSENTIALS OF E-COMMERCE
(2013 Pattern)

Time :3 hours]

[Max. Marks :80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Give illustrations wherever necessary.*

Q1) What is E-Marketing? What is the importance of E-advertising? Explain various means of advertising. **[16]**

Q2) Define Internet? Explain its Role and procedure of registering internet Domain. **[16]**

OR

What is E-ticketing? Explain any two booking procedures.

- Q3)** a) Define E-finance. Distinguish between traditional Banking & E-Banking. **[8]**
- b) Explain following terms **[8]**
- i) E - distributor.
  - ii) Encryption.

OR

- a) Explain the advantages of credit card.
- b) Explain problems and opportunities in e-commerce in India.

Q4) What is EDI? Explain advantages and limitations of EDI. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any two)

[16]

- a) URL
- b) Smart Card
- c) B2C commerce
- d) Scope and limitations of e-commerce.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P173

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1013
F. Y. B. Com.
INSURANCE AND TRANSPORT
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Insurance. Explain the need and scope of Insurance. **[16]**

Q2) Explain the importance of transport in Economic Development. **[16]**

OR

What is Life Insurance? Explain various types of Life Insurance Policies.

Q3) a) Explain the career options in Insurance. **[8]**

b) Explain the role of tourist guide. **[8]**

OR

a) Explain the need of social security.

b) Explain various types of business risk.

Q4) Explain the role and contribution of tourism in economic development. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[16]

- a) Advantages of Air transport.
- b) Functions of General Insurance.
- c) Importance of logistics in Insurance.
- d) Limitations of Rail Transport.

Total No. of Questions : 5]

P173

[5258]- 1013
F. Y. B. Com.
विमा आणि वाहतूक
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) विमा म्हणजे काय? विम्याची गरज व व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) आर्थिक विकासामध्ये वाहतूकीचे महत्व स्पष्ट करा. [16]

किंवा

आयुर्विमा म्हणजे काय? विमापत्राचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) विमा व्यवसायातील कारकिर्द स्पष्ट करा. [8]

ब) पर्यटक मार्गदर्शकाची भूमिका स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) सामाजिक सुरक्षिततेची गरज स्पष्ट करा.

ब) व्यावसायिक जोखमींचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) आर्थिक विकासामध्ये पर्यटनाची भूमिका व योगदान स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) हवाईवाहतूकीचे फायदे
- ब) साधारण विम्याची कार्ये
- क) विम्यामध्ये लॉजिस्टिकचे महत्व
- ड) रेल्वे वाहतूकीच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P174

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1014
F. Y. B. Com.
MARKETING & SALESMANSHIP
Fundamental of Marketing
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the functions of marketing. **[16]**

Q2) Explain the factors of marketing environment in detail. **[16]**

OR

State the factors determining buyers behaviour.

Q3) a) Discuss-market logistics decisions. **[8]**

b) Write short note on product life cycle. **[8]**

OR

a) Discuss 'Buying process'

b) State the importance of marketing management.

Q4) What is mean by Advertising? State the advantages and disadvantages of advertising. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write notes (Any Two)

[16]

- a) Features of rural marketing.
- b) State the importance of services in marketing.
- c) Factors of rural marketing mix.
- d) Services of marketing & Job opportunities.

Total No. of Questions : 5]

P174

[5258]- 1014
F. Y. B. Com.
MARKETING & SALESMANSHIP
Fundamental of Marketing
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) विपणनाची कार्ये स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 2) विपणन पर्यावरणाचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा. [16]

किंवा

खरेदिदाराचे वर्तन ठरविणारे घटक सांगा.

प्रश्न 3) अ) बाजार सुलभीकरण निर्णय, यावर चर्चा करा. [8]

ब) वस्तु जीवन चक्र यावर टिप्पणी तयार करा. [8]

किंवा

अ) 'खरेदी प्रक्रीया' यावर चर्चा करा.

ब) विपणन व्यवस्थापनाचे महत्व सांगा.

प्रश्न 4) जाहिरात म्हणजे काय? जाहीरातीचे फायदे – तोटे सांगा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) ग्रामीण विपणनाची वैशिष्ट्ये
- ब) विपणनात सेवांचे महत्व सांगा.
- क) ग्रामीण विपणन मिश्रचे घटक
- ड) सेवांचे विपणन व रोजगाराच्या संधी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P916

[Total No. of Pages : 2

[5258]-1015

F.Y. B. Com.

CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Consumer'. Explain the scope and importance of consumer movement. **[16]**

Q2) Explain the Redressal machinery under the consumer protection Act, 1986. **[16]**

OR

Explain the provisions in right to information Act, 2005 under the sections 4 to 6.

Q3) a) Explain the nature of business ethics. **[8]**

b) Write a note on "Ethics of Production". **[8]**

OR

a) Write a note on United Nations and Consumer Protection.

b) Write a note on : Ethics in intellectual Property, Knowledge and Skills.

Q4) Explain in detail the Ethical Issues in marketing and Human Resource Management. **[16]**

Q5) Write short notes (any two) : **[16]**

a) Social Responsibility of business.

b) Objectives of consumer Education.

c) Green Initiative

d) Challenger before Voluntary Consumer Organisations (VCO's).

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P916

[5258]-1015

F.Y. B. Com.

ग्राहक संरक्षण आणि व्यावसायिक नीतिमुल्ये
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) ग्राहक या संकल्पनेची व्याख्या देऊन, ग्राहक चळवळीची व्याप्ती व महत्व स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 2) ग्राहक संरक्षण कायदा, 1986 अंतर्गत असणारी ग्राहक तक्रार निवारण यंत्रणा स्पष्ट करा. [16]
किंवा
माहिती अधिकार कायदा, 2005 मधील कलम 4 ते 6 अंतर्गत असणाऱ्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) अ) व्यावसायिक नीतिमुल्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. [8]
ब) टिप द्या :- उत्पादनाची नीतिमुल्ये [8]
किंवा
अ) टिप द्या :- संयुक्त राष्ट्रसंघ आणि ग्राहक संरक्षण
ब) बौद्धिक संपदा, ज्ञान व कौशल्यविषयक नीतिमुल्ये यावर टिप लिहा.
- प्रश्न 4) विपणन आणि मानव संसाधन व्यवस्थापनातील नैतिक मुल्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) टिप द्या. (कोणत्याही दोन) [16]
अ) व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी
ब) ग्राहक शिक्षणाची उद्दिष्टे
क) हरीत पुढाकार
ड) स्वयंसेवी ग्राहक संस्थासमोरील आव्हाने

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P175

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1016

F. Y. B. Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What do you mean by Entrepreneur. Describe in detail the distinction between Entrepreneur and manager. **[16]**

Q2) What is Poverty? Describe in detail the causes and remedies of poverty. **[16]**

OR

Define the term Business Environment. Explain in detail the types of business Environment.

- Q3)** a) Write a detail note on Entrepreneurship Development Institute of India (EDII). **[8]**
- b) Explain the role of Mahratta Chamber of Commerce. **[8]**

OR

- a) State the comparison between Entrepreneurial and non- Entrepreneurial personality.
- b) Write a note on role of Entrepreneurship.

Q4) Describe entrepreneurial career of Narayan R-murthy. **[16]**

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[16]

- a) Entrepreneurship in Economic Theory.
- b) Entrepreneurial Behaviour.
- c) Maharashtra centre for Entrepreneurship development.
- d) Any successful Entrepreneur from your area.

Total No. of Questions : 5]

P175

[5258]- 1016

F. Y. B. Com.

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) उद्योजक यापासून आपणास काय अर्थबोध होतो? उद्योजक आणि व्यवस्थापक यांच्यातील फरक सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे आणि उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [16]

किंवा

व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) भारतीय उद्योजकता विकास संस्था यावर सविस्तर टीप लिहा. [8]

ब) मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्सची भूमिका स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) उद्योजकीय व्यक्तिमत्व आणि बिगर उद्योजकीय व्यक्तिमत्व यातील तुलना सांगा.

ब) उद्योजकतेची भूमिका यावर टीप लिहा.

प्रश्न 4) नारायण आर. मूर्ती यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा. [16]

प्रश्न 5) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) आर्थिक सिध्दांतात उद्योजकता
- ब) उद्योजकीय वर्तणूक
- क) महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्र
- ड) तुमच्या भागातील कोणताही यशस्वी उद्योजक

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P176

[Total No. of Pages : 4

[5258]- 1017
F. Y. B. Com.
FOUNDATION COURSE IN COMMERCE
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define the term 'Partnership'. Describe in detail the advantages and disadvantages of the Partnership firm. **[16]**

Q2) a) "Co-operative sector has made significant contribution to the National Economy" comment. **[8]**

b) Describe the important features of current Labour Policies in India. **[8]**

OR

a) What is difference between Life and general insurance? **[8]**

b) Define out sourcing discuss its advantages. **[8]**

Q3) "Protection and Education of investor is necessary" Justify. **[16]**

OR

What do you mean by commodity Exchange? Discuss future of commodity market in India. **[16]**

Q4) Write meaning of following terms (any eight) **[16]**

- a) Primary market
- b) Seed Capital
- c) Trade mark
- d) TQM
- e) Liberalization
- f) Labour intensive
- g) Indian standard institution(ISI)
- h) Yellow pages
- i) Trade cycle
- j) Hacking

P.T.O.

Q5) Write short notes (Any Two)

[16]

- a) Advantages of ATM
- b) Drafting of agreement
- c) Stock Market
- d) Organizational Ethics

Total No. of Questions : 5]

P176

[5258]- 1017
F. Y. B. Com.
FOUNDATION COURSE IN COMMERCE
(2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भागीदारीची व्याख्या द्या. भागीदारी संस्थांचे फायदे आणि तोटे सविस्तर वर्णन करा. [16]

प्रश्न 2) अ) 'भारतीय अर्थव्यवस्थेत सहकारी क्षेत्राचे महत्वपूर्ण योगदान आहे' चर्चा करा. [8]

ब) भारतातील सध्याच्या श्रमिक धोरणाची मुख्य वैशिष्ट्ये वर्णन करा. [8]

किंवा

अ) जीवन विमा आणि सर्वसाधारण विमा फरक स्पष्ट करा. [8]

ब) आऊटसोर्सिंग ची व्याख्या द्या आणि फायदे चर्चा करा. [8]

प्रश्न 3) 'गुंतवणुकदारांचे संरक्षण आणि शिक्षण गरजेचे आहे' कारणे द्या. [16]

किंवा

वस्तुविनिमय म्हणजे काय? 'भारतातील वस्तुविनिमयाचे भविष्य' चर्चा करा. [16]

प्रश्न 4) खालील संज्ञांचा अर्थ लिहा (कोणतेही आठ) [16]

अ) प्राथमिक बाजार

ब) बीज भांडवल

क) ट्रेड मार्क

ड) टि. क्यु. एम.

इ) उदात्तीकरण

फ) श्रमप्रधान

- य) इंडियन स्टॅन्डर्ड इन्स्टिट्युशन
- र) यलो पेज
- ल) व्यापार चक्र
- व) हॅकिंग

प्रश्न 5) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[16]

- अ) ए. टि. एम चे फायदे
- ब) कराराचा मसुदा
- क) प्रतिभूती बाजार
- ड) संघटनिक नितीमत्ता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P177

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1018
F.Y. B.Com.
ADDITIONAL ENGLISH
(2013 Pattern)

Text book: Gems of English Prose and Poetry
Edited by: Ashok Chaskar, Vijay Madge, Anand Kulkarni

Time :3 Hours]

[Max. Marks :60

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each. [12]

- A) i) How does Shiva illustrate the rise of poverty and malnutrition in India?
- ii) Write a note on William Wordsworth's attitude to Nature.
- B) i) Describe Joseph Furtado's fortune teller.
- ii) What does Colin Legum say about big cities?

Q2) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: [12]

- A) i) Draw up a character sketch of the narrator in 'My Financial Career'?
- ii) Why does the traveller in Robert Frost's poem take a long time standing in front of the two paths?
- B) i) Write a critical appreciation of the poem 'Once Upon a Time'
- ii) What kind of freedom does Tagore desire for his country?

Q3) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: [12]

- A) i) What are Ray's views on quality and quantity of Indian films?
- ii) Write a note on the tone of the poem 'When We Two Parted' with supporting examples.

P.T.O.

- B) i) According to Martin Luther King, when will the African Americans be satisfied?
ii) Summarise the poem 'Gods'.

Q4) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 100 words each: [12]

- A) i) Explain the need for self - expression felt by the disadvantaged sections in India.
ii) Write a critical appreciation of the poem 'The Lotus'.
B) i) According to Swami Vivekanand, what are the terrible things that have possessed the earth?
ii) How does Dilip Chitre succeed in making the sad tale of the father effective? Illustrate your answer with examples.

Q5) A) Attempt any one from the following in about 100 words: [6]

- i) Comment on Mulk Raj Anand's skills as a story teller depicting the follies of human nature.
ii) Explain the symbolic meaning of the poem 'All the World's a Stage'.

B) Attempt any three of the following: [6]

- i) Give synonyms of the following words or expressions.
a) Popular
b) Pain
ii) Give antonyms of the following words or expressions.
a) Moral
b) Faithful
iii) Give noun forms of the following words.
a) React
b) Congratulate
iv) Choose the correct alternative and rewrite.
a) They always _____ (lose/miss) the bus.
b) Rahul's research is on the _____ (affects/effects) of pollution.

[5258] - 1019
F.Y. B.Com.
MARATHI (मराठी)
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी
(2013 पॅटर्न)

अभ्यासपुस्तके : 1) यशोगाथा
2) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 500 शब्दांत निबंध लिहा. [10]

- i) काय वाचावे, काय वेचावे (ललित)
- ii) नोटाबंदीचे परिणाम
- iii) नोकरीपेक्षा व्यवसाय बरा
- iv) स्वच्छ भारत अभियानात माझी भूमिका

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे सुमारे 20 शब्दांत लिहा. [10]

- i) कोणते तीन चित्रपट डॉ. श्रीराम लागू यांच्या उत्कृष्ट अभिनयामुळे गाजले?
- ii) लता मंगेशकर यांनी गायलेली कोणती भजने लोकप्रिय आहेत?
- iii) डॉ. राम ताकवले यांनी कोणकोणत्या विद्यापीठांचे कुलगुरूपद भूषवले?
- iv) डॉ. रघुनाथ माशेलकर यांनी कोणत्या दोन गोष्टींचा उल्लेख आधुनिक क्रांतीच्या जनक म्हणून केला आहे?
- v) डॉ.ह. वि. सरदेसाई यांचे प्रिस्क्रिप्शन लिहिण्याचे वेगळेपण कोणते?
- vi) डॉ. विजय भटकर यांचा जन्म कधी व कोठे झाला?
- vii) डॉ. बालाजी तांबे यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांची नावे सांगा?
- viii) सिंधुताई सपकाळ यांना कोणकोणते सन्मान मिळाले?
- ix) श्री. हुकमीचंद चोरडिया यांनी कोणत्या नावाने व्यवसाय सुरू केला?
- x) फादर फ्रान्सिस दिब्रिटो यांनी लिहिलेल्या पुस्तकांची नावे सांगा?

- xi) डी. एस. कुलकर्णी यांनी युवा पिढीला कोणता संदेश दिला आहे?
xii) सचिन तेंडुलकर यांचे बालपण कोठे गेले?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [20]

- i) तुम्हाला महाविद्यालयाची फी भरण्यामध्ये काही कालावधीची सवलत हवी आहे, त्यासाठी प्राचार्यांच्या नावे अर्ज करा.
- ii) प्रवरा ग्रामीण शिक्षण संस्थेच्या व्यवस्थापन मंडळाकडे वारे गणेश तुळशीराम या विद्यार्थ्यांने शिष्यवृत्ती मागणीसाठी अर्ज केला आहे. या अर्जावर मा. सचिवांसाठी टिप्पणी तयार करा.
- iii) तुमच्या महाविद्यालयात 'वार्षिक स्नेहसंमेलन व पारितोषिक वितरण समारंभा' चे आयोजन करावयाचे आहे. त्या संदर्भात प्राचार्यांनी विद्यार्थी परिषदेच्या बोलविलेल्या सभेचे इतिवृत्त तयार करा.
- iv) नवनाथ पतसंस्थेने ठेवीदारांसाठी 13% व्याजदराची घोषणा केली आहे. यासंबंधीचे घोषणापत्रक तयार करा.
- v) गोदावरी सहकारी साखर कारखान्याच्या स्टोअर विभागासाठी साहित्याची खरेदी करावयाची आहे. यासाठी निविदालेखन करा.
- vi) तुमच्या महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने 'युवा सप्ताहा' चे आयोजन करावयाचे आहे. त्यासंबंधीचे माहितीपत्रक तयार करा.

प्रश्न 4) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [5]

- i) 'पहिले प्रेम' या मराठी चित्रपटाची वर्तमानपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.
- ii) 29 जानेवारी आणि 2 एप्रिल 2017 रोजी 'पोलिओ लसिकरण मोहिम' आयोजित करण्यात आली आहे. त्यासाठी जाहीर निवेदन तयार करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच पारिभाषिक संज्ञा लिहा. [5]

- i) Accountant
ii) Bill
iii) Cashier
iv) Director
v) Finance
vi) Tender
vii) Cash

प्रश्न 5) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

[10]

Today, electricity is everywhere and we cannot imagine our world without it. Electricity serves us in our house, factories, offices to light up streets, on the farms, in the air and even in space. Electricity provides illumination in the night .It keeps us warm in winter and cool in summer. It provides us myriads of comforts by running gadgets such as grinders, mixers, toasters, hot plates, geysers, vacuum cleaners, washing machines, irons, fans, sewing machines, refrigerators and so many others. Even the modern age computers are run on electricity.

किंवा

खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या.

जो ज्ञान देतो तो गुरू. म्हणून आई हा आपला पहिला गुरू. वडिलांनी व्यवहारज्ञान आणि नीतिशिक्षण दिले. पण यानंतर ज्ञानाची वेगवेगळी क्षेत्रे आपल्याला दाखवितात, ते आपले लौकिक गुरू. शिक्षक आपल्याला शिकवितात म्हणजे ज्ञानाची माहिती करून देतात. ज्ञानाचा अनुभव जे आणून देतात ते खरे गुरू. या दृष्टीने ग्रंथ हेच आपले खरे गुरू होत. जे कार्य पूर्वी ऋषीमुनी करीत असत, ते ज्ञानानुभव देण्याचे कार्य, ग्रंथ करतात. महाकाव्ये, ज्ञानविज्ञानाचे ग्रंथ या सर्वांमधून वेगवेगळ्या प्रकारचे ज्ञान साठविलेले असते. ग्रंथांमध्ये केवळ ज्ञानच नसते, तर अनेक प्रकारचा अनुभव साठविलेला असतो. मनाच्या आणि विचारांच्या संपत्तीचे ते भांडारच असते. म्हणून ग्रंथ हे माणसाच्या जीवनाचे शिल्पकार ठरतात. [97]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P179

[Total No. of Pages : 3

[5258] - 1020

F. Y. B. Com.

हिंदी

वैकल्पिक (Additional)

(2013 पॅटर्न)

पाठ्यपुस्तके : 1) गद्य परिमल

संपादक - डॉ सुभाष तलेकर
डॉ सुरेश सालुंके

2) पद्य परिमल -

संपादक - डॉ सुभाष तलेकर
डॉ अनिता नेरे

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 60

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [15]

- लेखक जयशंकर प्रसाद ने बुढ़ी महिला के स्वाभिमान का चित्रण किस प्रकार किया है?
- डाकू खड़गसिंह का चरित्र चित्रण कीजिए।
- 'शहर में रहकर वैज्ञानिक ढंग से खेती की जा सकती है।' ऐसा लेखक क्यों कहते हैं?
- आचार्य जी के परिवार का परिचय संक्षेप में दीजिए।
- चंदा की सास ने शालू के पास चंदा की कौनसी शिकायत की?

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए। [15]

- 'मुकरी' कविता के माध्यम से कवि क्या कहना चाहते हैं?
- 'तीर्थ यात्री' कविता का भावार्थ लिखिए?
- 'वृंदावन' कविता में कवयित्री ने विधवाओं की दुर्दशा का चित्रण किस प्रकार किया है?
- 'गुड़ाई करते समय' कविता में कवि समाज की गुड़ाई कैसे करते हैं?
- लक्ष्य प्राप्त करने के लिए मनुष्य को क्या करना चाहिए?

P.T.O.

- प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [5]
- i) “शालू, मैं बड़ी खुश थी कि उस नरक से निकल आई हूँ। पर भाग्य तो देखो नरक मेरा पीछा करता हुआ यहाँ तक चला आया है।”
- ii) “भरजाई, तुम अपने बच्चों को लेकर वापस आ जाओ। बोलो भरजाई, कब आओगी? अपना गाँव तो तुम्हें याद आता है? भरजाई वापस आ जाओ ...।”
- आ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [5]
- i) “मानवता की चीत्कार को
नैतिकता के मूल्य हास को
पतनोन्मुख संस्कृति सभ्यता
वैमनस्यता के विचार को
जन मन से दूर भगाओ।”
- ii) “बगैर किसी भेदभाव
रंग चाव, तेवर ताव
रसास्वादनों के
सबके लिए .....
सृष्टि - समष्टि समागत
समर्पित है ....।”
- इ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के एक - एक वाक्य में उत्तर लिखिए। [5]
- i) देवगढ़ रियासत के दीवान का नाम लिखिए।
- ii) ‘सुभान खाँ’ रेखाचित्र में चित्रित दो पात्रों के नाम लिखिए।
- iii) ‘कैश्विक गाँव के व्यापारी’ कहानी के लेखक का नाम लिखिए।
- iv) मरघट में आचार्य जी के साथ कौन हुआ करता था।
- v) कवि हाथ हिलाकर किससे बिदा लेना चाहते हैं?
- vi) ‘प्रार्थना मत कर’ कविता में कवि कायरता के कौनसे लक्षण बताते हैं?
- vii) ‘एक बार फिर आओ’ कविता के कवि कौन हैं?
- viii) बीज को पौधा बनाने के लिए उसे किससे सिंचना चाहिए।

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए। [5]

- i) Agreement
- ii) Balance
- iii) Branch
- iv) Charge
- v) Discount
- vi) Grant
- vii) Loss
- viii) Marketing

आ) निम्नलिखित में से किसी एक विज्ञापन का आकर्षक नमूना तैयार कीजिए। [5]

- i) दंतमंजन (टूथपेस्ट) का आकर्षक विज्ञापन।
- ii) कपडे धोने की पावडर का आकर्षक विज्ञापन।

इ) निम्नलिखित परिच्छेद का एक तिहाई में सारलेखन (संक्षेपण) कीजिए: [5]

प्रत्येक राष्ट्र की अपनी भाषा, अपना साहित्य, अपनी संस्कृति होती है; जिन पर वह राष्ट्र अभिमान कर सकता है। किंतु वर्तमान युग में विश्वपटल पर जिस तीव्रता के साथ परिवर्तन हो रहे हैं उससे प्रत्येक राष्ट्र को, उसके नागरिकों को नित्य नई – नई भाषाओं के ज्ञान की आवश्यकता है। क्योंकि अब ज्ञान का क्षेत्र एक व्यक्ति अथवा एक राष्ट्र तक सीमित न रहकर विस्तृत हो गया है। कला, साहित्य, दर्शन, विज्ञान, तकनीक संस्कृति आदि विभिन्न विषयों के क्षेत्रों का अलग- अलग देशों में अलग – अलग विकास हुआ है। प्रत्येक विकसनशील विचारधारावाला व्यक्ति अथवा राष्ट्र उस ज्ञान का लाभ उठाना चाहता है। यदि हमें अपने राष्ट्र को अथवा व्यक्ति को विकसित देखना हो तो इस ज्ञान का लाभ उठाना चाहिए।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P180

[5258] - 1021
F.Y. B.Com.
GUJARATI
(2013 Pattern) (Regular)

Time :3 hours]

[Max. Marks :80

પ્રશ્ન:- ૧ નીચેના માંથી કોઈ પણ એક વિષય પર નિબંધ લખો.

(૧૬)

૧ મારા સ્વપ્નનું ભારત

૨ વિદ્યાર્થી અને શિસ્તપાલન

૩ માતૃપ્રેમ

૪ પરિશ્રમ એજ પારસમણિ

પ્રશ્ન:- ૨ કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

(૧૬)

૧ અંતરાય વાર્તા ની સમીક્ષા કરો.

૨ ટૂંકી વાર્તાના ઘટક તત્વો ની વિગતવાર ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન:- ૩ કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

(૧૬)

૧ સુન્દરમ સાચે જ સૌંદર્ય ના કવિ છે. ચર્ચા કરો.

૨ વિરાટ ની પગલી કાવ્ય માં કોના વિરાટ દર્શન થયેલા છે? સમજાવો.

P.T.O.

પ્રશ્ન ૪ (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ એક)

(૦૮)

૧ કાગટોડા વાર્તા નું શીર્ષક સ્પષ્ટ કરો.

૨ અંતરાય વાર્તા ની સમીક્ષા કરો.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો.(કોઈ પણ એક)

(૦૮)

૧ સુન્દરમ ની કવિતાઓ માં આધ્યાત્મિકતા.

૨ સ્મિત નો જાય કાવ્યમાં જોવા મળતી આશા સમજાવો

પ્રશ્ન ૫ (અ) પૂર્વાપર સંબંધ લખો. (એક ગદ્ય એક પદ્ય)

(૦૮)

૧ કૂતરો થા તો કુતરા નું સુખ અને દુઃખ બંને મળે.

૨ પહેલા ઘોડા ને માર્યો પછી ચેલા ને માર્યો એમ હરિલક્ષ્મી ને પરણવા મને નહીં મારવી પડે ને?

૩ તવ જાતે મુખ પૂર્ણ ચંદ્ર છે.

૪ સુહાગ તારો મૃદુ સૌમ્ય નીતરે.

પ્રશ્ન ૫ (બ) પત્રલેખન

(૦૮)

તમારા નાના ભાઈ ને વ્યાયામ નું મહત્વ સમજાવતો પત્ર લખો.

અથવા

અહેવાલ લેખન

તમારી કોલેજમાં યોજાયેલા 'રમતોત્સવ' નો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં લખો.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P181

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1022

F. Y. B. Com.

SINDHI DEVNAGIRI

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

All questions are compulsory.

सुवाल I) हेठियनि मां कंहि बि ड़हनि सुवालनि जा जवाबु लिखो :

[20]

- 1) निशा जो बचपन कींअ गुज़िरियो?
- 2) नंदडी आरती बस स्टैंड ते छा कंदी हुई?
- 3) बोध प्रकाश ऐं राजा जे वज़ीर में कहिडी शर्त लगी हुई?
- 4) पारी मंदिर में छा कंदी हुई?
- 5) “कुदरत जो नेम” पाठ में लेखीका जो कहिडो नेम हो?
- 6) गोवर्धन शर्मा दुबई में छा कंदो हो?
- 7) मारुई केरू हुई?
- 8) ईश्वरी जोतवाणी किथे वत्री रही हुई?
- 9) प्रीती स्कूल में कींअ हूंदी हुई?
- 10) मिरचूमल शेवकराम जो केरू हो?
- 11) गोवर्धन जे निरड ते छा जो निशानु हो?
- 12) ईश्वरी जोतवाणीअं जी रिक्शा लाल देवल वारी घिटीअ में छो बीहजी वेई?
- 13) प्रीतीअ जी मांटेली माउ प्रीतीअ सा कहिडो व्यवहार कंदी हुई?
- 14) नरेश पारीअ खे संत्याणी छो चयो आहे?

P.T.O.

सुवाल II) हेठियनि मां किनि बि बिनि जा जवाबु लिखो :

[20]

- 1) “हुजे इन्साफ” कविता में शाइर “डाँ-दयाल” आशा समाज में थींदड कहिड़नि किस्मनि जे बेइन्साफियु नि जो चित्रु चिटियों आहे?
- 2) “हीअ ऐं हूअ दुनिया” में शाइर “हरी दिलगीर कहिड़ा विचार पेश क्या आहिनि?
- 3) “मखि ऐं मधूमखी” कविता में शाइरा सुंदरी उतमचंदाणी खाजी मखि ऐं माखीअ वारी मखि में कहिड़ो फर्क समझायो आहे?
- 4) “उथ जागु जोगी” कविता में दादा जशन वास्वाणी भरमनि आजी थी प्रभुअ खे पाइण जी प्रेरणा कींअ डिनी आहे?

सुवाल III) हेठियनि मां कंहिं बि बिनि सुवालनि जा जवाबु लिखो :

[24]

- 1) निशा जे बारे में तव्हांखे कहिड़ी ज्ञाण आहे?
- 2) मारूईअं जी किरदार निगारी करियो?
- 3) प्रीती ऐं दिमीअ जी दिलगीअ जे बारे में थोडे में बुधायो?
- 4) शेवकराम माणहूनि जे दिल जी गाल बुधण जे लाए कहिड़ो कार्य कयो?

सुवाल IV) कंहिं बि हिकु विषय ते मज़्मून लिखो :

[16]

- 1) पहाड़ी शहर जो सैर.....
- 2) अजु जो नेता !
- 3) नोटबंधी - हिकु नयो मसइलो ।
- 4) मोबाइल जा फाइदा ऐं नुक्सान.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P182

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1023
F.Y. B.Com
URDU GENERAL PAPER
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) Attempt All Questions.
- 2) Figuers to the left indicate full marks.
- A) Bang-e- Dara Part - I
- B) Mazammen-e-Mujtaba Hussain

نوٹ: خوشحلی کا خیال رکھیں۔

تمام سوالات لازمی ہیں۔

(15) سوال نمبر: ۱: علامہ اقبال کی شاعرانہ خصوصیات پر مفصل روشنی ڈالئے۔

یا

بانگ درا کی مقبولیت کے اسباب کا جائزہ معہ مثال دیجئے۔

(14) سوال نمبر: ۲: اردو میں طنز و مزاح کی تاریخ بیان کیجئے۔

یا

اردو میں طنز و مزاح کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔

(15) سوال نمبر: ۳: مجتبیٰ حسین کی ادبی خدمات کا احاطہ کیجئے۔

یا

مجتبیٰ حسین کی مزاح نگاری پر نوٹ لکھئے۔

(10) سوال نمبر (الف): کسی ایک مضمون کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

۱۔ ڈائریکٹر کا کتا ۲۔ صاحب ہاتھ روم میں ہے ۳۔ ڈاڑھ کا درد

(10) سوال نمبر (ب): BSNL کے مقامی عہدہ دار کو ایک خط لکھ کر اپنے ایریا (area) میں wi fi

کی سہولت فراہم کرنے کی درخواست کیجئے۔

P.T.O.

سوال نمبر ۵: کوئی آٹھ اشعار کی تشریح بحوالہ متن کیجئے۔ (16)

- ۱۔ ایک جلوہ تھا کلیم طور سینا کے لئے تو تجلی ہے سراپا چشمِ بینا کے لئے
- ۲۔ میری صورت تو بھی اک برگِ ریاضِ طور ہے میں چمن سے دور ہوں تو بھی چمن سے دور ہے
- ۳۔ ہیں لوگ وہی جہاں میں اچھے آتے ہیں جو کام دوسروں کے
- ۴۔ ہوں زمین پر، گذر فلک پر میرا دیکھ تو کس قدر رسا ہوں میں
- ۵۔ بوند ایک خون کی ہے تو لیکن غیرت لعل بے بہا ہوں میں
- ۶۔ سر زمین اپنی قیامت کی نفاق انگیز ہے وصل کیسایاں تو ایک قرب فراق انگیز ہے
- ۷۔ پھولوں کو آئے جس دم شبنم وضو کرانے رونا میرا وضو ہو، نالہ مری دعا ہو
- ۸۔ جفا جو عشق میں ہوتی ہے وہ جفا ہی نہیں ستم نہ ہو تو محبت میں کچھ مزا ہی نہیں
- ۹۔ چھوڑ کر مانند بو، تیرا چمن جاتا ہوں میں رخصت اے بزمِ جہاں سوئے وطن جاتا ہوں میں
- ۱۰۔ گودی میں کھیلتی ہے اس کی ہزاروں ندیاں گلشن ہے جس کے دم سے رشک جاناں ہمارا

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P183

[Total No. of Pages : 4

[5258] - 1024

F.Y. B.Com

PERSIAN (GENERAL - Paper)

Adbayat-e-Farsi

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to right side indicate full marks.

Q1) Explain with examples. (Any Five)

[10]

1- صنعت تلمیح
2- اشتقاق
3- تجنیس مضارع
4- تشبیہ
5- لف و نشر
6- مرآة النظر
7- استعاره

Q2) Narrate the following (Any Two).

[10]

1- رباعی
2- غزل
3- نظم
4- مثنوی

Q3) A) Reproduce in your own words the following story. (Any One)

[10]

1- حکایت زاغ و کبک
2- حکایت صدر رحمی
3- حکایت ماہی خنثی

B) Solve any Two.

[12]

- i) Explain literary works of Irajmirza.
- ii) Draw life sketch of Shaikh saadi.
- iii) Explain poetic art of Khayyam.
- iv) Explain views of Iqbal regarding "Ishque".

Q4) Explain the couplets in English, Urdu, Marathi or Persian. (Any Ten)

[20]

P.T.O.

(1) اگر آن ماه مہربان گردد
غمِ دلِ غمگسارِ جانِ گردد

(2) از غمگنان خاک چہ پرسی کہ حال چیست
ز آن خوابِ خوش کہ بیچ کسی را جواب نیست

(3) مہ ز شرمِ جمال تو ہر ماہ

در حجابِ عدمِ نہاں گردد

(4) ہنگامِ تنگِ دستی در عیشِ کوشِ مستی

کامیں کھیپائے ہستی تاروں کتد گدا را

(5) بیا کہ قصر املِ سختِ سستِ بنیاد است

بیا ر بادہ کہ بنیادِ عمرِ برباد است

(6) در طریقتِ ہر چہ پیشِ ساکِ آہِ خیرِ اوست

در صراطِ المستقیمِ ای دلِ کسی گمراہ نیست

(7) اہلبیان را ہمہ شربتِ زنگلاب و قندست

قوتِ دانا ہمہ از خونِ جگر می بینم

(8) بیا کہ تاعدهٔ آسمانِ بگردانیم

قضا ز گردشِ رطلِ گراں بگردانیم

(9) گاہی از ہن بہ سخن یاد کنید

در دلِ خاکِ دلمِ شاد کنید

(10) بہ من وصالِ تو باور نمی کند غالب

بیا کہ تاعدهٔ آسمانِ بگردانیم

(11) پناہِ بلندی و پستی توئی

ہمہ نیستند آنچه ہستی توئی

(12) بیچِ رحمی نہ برادر بہ برادر دارد

بیچِ شفقتِ نہ پدر را بہ پسر می بینم

Q5) A) Translate any Two passages in English, Urdu, or Marathi.

[10]

(1) آورده اند کہ نوشیروان عادل را در شکار گاہے صید کیا
کی کردند و نمک نبود غلامے بیروستا دو انپند تا تک آورد -

نوشیروان گفت - قیمت بتان تا بدرستی نگردد و ده خراب نشود - گفتند ازین قدر چه خلل زااید - گفت بنیاد ظلم اندر جهان اول اندک بوده است و هر کس که آمده بر آن مزید کرد - تا بدین غایت رسید

(2) روز چهارم شبک گفت گرچه دریاخانه آسائش نزاری ، اما اگر از شاه ایران نمی براسی دو هفته در این خانه بی بیا منزل کن - بهرام بر او آفرین کرد - گفت سه روز درین خانه شاد بودیم سخنهای تو را جای خواهم گفت که از آن دلت روشن گردد - این میزبانی برایت حاملی نگو آورد - پس از آن بادی شاد به نجیبر رفت باز گشت و تا شب به شکار پرداخت و چون تاریک گشت پنهانی از سایه روی سوی خانه برابرام نهاد ، حلقه بر در کوفت و گفت از شهر بار دور مانده ام و راه نمی دانم و لشکرت را در تنگای شب نمی یابم - اگر اشب مرا جای دهی رنجی از من نخواهد دید -

(3) یکی از روزها بهرام گور با گردان و دلاوران به نجیبر رفت - پسر مردی با عصای در مشت پیش شناخت و گفت - شایا در شهر ما دو مرد بانو اوبی نواز زندگی می کنند - یکی جهود بد گوهری است پیر از سیم وزر به نام برابرام و دیگری مردی است خوش گفتار و آزاره به نام شبک آبلش - چون بهرام گور درباره ایشان پرسید مرد چنین پاسخ داد که شبک آبلش ستفائی است جوانرد که نیمی از روز به فروش آب می گذارند و دو آمد آن را در نیمه دیگر خرج میمان از راه رسیده می کند و چیزی از بهر فرد نمی اندوزد - اما برابرام با آن همه گنج و دینار در بیستی و زفتی شهره شهر است -

(4) بر لب چشمه بیائے درخت موثی خانه گرفته بود و غوکے نیز در آن آب بسری نمود - روزی بر لب آب آمده نغمه سرای آغاز نهاد - موش بر آن آواز دلنرانش از خانه بر آمده نشاط می کرد و سر می جنبانید غوک با و طرح آشنائی افکند - روزی موش با غوک گفت - تو زیر آب قرار دادی ، اگر فریاد کنم از شور غوکان دیگر بگوش تو نمی رسد حاره آن چیست ؟ غوک گفت این کار بر دل دانائے تو حواله است -

B) Translate the unseen English passage in Persian, Urdu or Marathi. [8]

Education should aim at the development of the active tendencies of the child. Self expression is creative in "Nature" and should be organised Through various forms of Art, music, dramatics hand work. Tagore held that through learning a handi craft one's mind is also strengthened. Children react to stimulation with their whole body and mind.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P184

[Total No. of Pages : 4

[5258] - 1025

F.Y. B.Com

FRENCH

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 60

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use of dictionary is not allowed.

Q.1. Complétez un dialogue

(10)

A. Mme. Pilat arrive à l'hôtel 'Ritz'. Elle a une chambre réservée. Elle a la chambre 410 au quatrième étage. Complétez le dialogue.

Mme. Pilat : Bonjour, monsieur. J'ai une chambre réservée ici.

Le réceptionniste : _____.

Mme. Pilat : Au nom de Mme. Pilat.

Le réceptionniste : _____.

Mme. Pilat : Elle est à quel étage ?

Le réceptionniste : _____ Voici les clés .

Mme. Pilat : Merci. C'est où ?

Le réceptionniste : _____ . Montez au troisième étage. La chambre est juste en face de l'ascenseur.

Mme. Pilat : D'accord. Et le restaurant, c'est où ?

Le réceptionniste : _____ . En face des escaliers.

OU

B. M. Gérard Laperre va au restaurant 'Fruits de mer' avec une collègue. Il demande deux couverts. Il commande la salade 'Césaire' comme entrée et le poulet rôti comme plat principal. Comme dessert, ils prennent une salade de fruits frais. Avec le repas, ils prennent du vin de Bourgogne et une bouteille d'eau minérale.

M. Laperre : Bonjour monsieur. J'ai une réservation.

Le réceptionniste : _____.

M. Laperre : M. Laperre.

Le réceptionniste : _____ ?

- M. Laperre : Oui, merci... Vous avez la carte, s'il vous plaît ?
 Le réceptionniste : _____ ?
 M. Laperre : Oui. Nous allons prendre la salade 'Césaire' à poulet mariné.
 Le réceptionniste : _____ .
 M. Laperre : Du poulet rôti avec du riz à l'espagnol.
 Le réceptionniste: _____ .
 M. Laperre: De la salade de fruits frais. Et comme boisson, deux verres de Bourgogne et une bouteille d'eau minérale, s'il vous plait.

Q.2. Grammaire et vocabulaire

A. Mettez au pluriel :

(2)

1. Il prend l'avion.
2. La secrétaire remercie le directeur.

B. Soulignez l'objet direct :

(4)

1. Ils aiment ce voyage.
2. Vous offrez ces cadeaux à votre hôte.
3. J'ai commandé les bottes.
4. Nous avons pris les plateaux-repas.

C. Complétez avec des prépositions

(2)

1. Vous organisez une conférence _____ vos collaborateurs.
2. Vous écrivez vos coordonnées _____ un mél.

E. Choisissez la bonne réponse :

(2)

1. C'est toujours le salaire net/brut qui est indiqué sur les offres d'emploi.
2. Le chiffre d'affaires, c'est le nombre d'employés/le montant total des ventes.

F. Dites vrai ou faux :

(3)

1. Le SMIC, c'est le salaire minimum en France.
2. En France, quand on est invité au dîner chez des amis, on prépare le repas.
3. Un habitant de l'Australie est australien.

G. Complétez avec des mots donnés :(ouvriers, directions, grande, principale)

(4)

Une _____ entreprise est organisée en _____ et services. Son adresse _____ est appelée le siège social. Les _____, les employés, les cadres et les cadres dirigeants sont tous des salariés de l'entreprise.

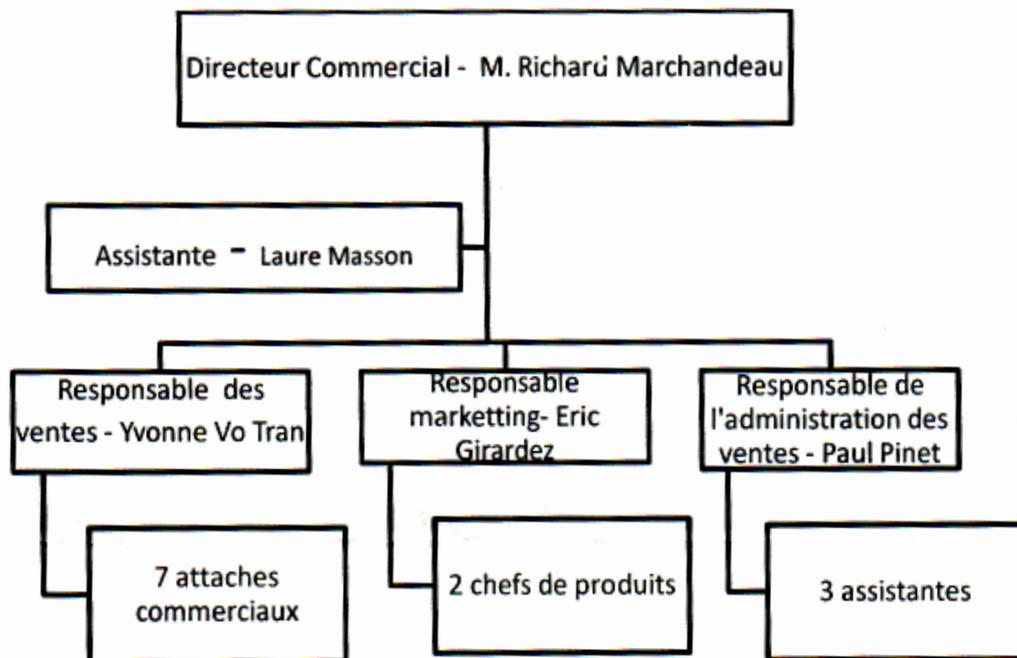
H. Mettez les verbes entre parenthèses au temps indiqué : (4)

1. Diane (prendre – présent) l'avion le 16 décembre.
2. Le directeur général (gérer - futur) l'ensemble des activités de l'entreprise.
3. La directrice (finir – passé composé) son travail.
4. Le réceptionniste (faire – présent) les réservations.

K. Reliez les deux colonnes (4)

A	B.
1. Une compagnie	a) Le boucher.
2. TPE	b) Titre de voyage.
3. Une boucherie	c) Très petites entreprises.
4. Le billet	d) Maritime.

Q.3. A. Écrivez en forme de paragraphe (5)
Voici l'organigramme de l'entreprise NOFISA.

OU

B. Décrivez le processus de fabrication du jus de pommes.

1. Presser les pommes.
2. Mélanger le jus concentré avec du sucre et de l'eau.
3. Nettoyer les bouteilles dans une machine spéciale.
4. Mettre le jus dans les bouteilles.

5. Mettre les bouteilles dans des cartons pour envoyer chez des distributeurs.

Q.4. A. Traduisez en anglais: (5)

Les salariés français sont priés de respecter les horaires de travail et les dates de congés payés que la direction fixe. Il est interdit de modifier ces horaires et ces dates sans accord de la Direction.

En cas d'absence, le salarié doit informer son responsable hiérarchique. Un certificat médical est obligatoire en cas de maladie ou d'accident.

B. Traduisez en français: (5 au choix) (10)

1. The personnel must respect the security instructions.
2. First, one mixes the vegetable oil.
3. She is a very professional.
4. My mother ordered shoes on this site.
5. These chocolates a made of green tea.
6. Do you want something else?

Q. 5. Compréhension

Les espadrilles sont des chaussures d'origine basque, une région au sud-ouest de la France. Nés en 1890, ces chaussures sont aujourd'hui de nouveau à la mode parce que deux amis, Mathieu Labat et Julien Maisonnave, âgés de 36 et 37 ans, ont eu l'idée de créer des modèles modernes.

A. Dites vrai ou faux : (4)

1. Les espadrilles ont d'origine basque.
2. La région basque se trouve au sud-ouest de la France.
3. Les espadrilles sont des vêtements.

B. Julien Maisonnave et Mathieu Labat sont des amis.

C. Donnez le féminin : nouveau. (1)

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P185

[Total No. of Pages : 3

[5258] - 1026
F.Y. B.Com
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *10 marks are for Reading Comprehension and 10 marks for Oral Exam.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 05) [10]

1. Was machen Sie am Wochenende ?
2. Wie feiern Sie Ihren Geburtstag ?
3. Beschreiben Sie kurz Ihr Wohnzimmer ?
4. Ihr Freund hat seine B.Com Prüfung bestanden. Was wünschen Sie ihm ?
5. Wie ist das Wetter heute ?
6. Sie gehen zu einer Party. Was tragen Sie ?
7. Welcher Tag ist heute und morgen ?
8. Warum lernen Sie Deutsch?

Frage II. Übersetzen Sie! [10]

(A) Übersetzen Sie ins Englische! (03)

Heute morgen um 10 ist unsere Tochter ins Schlafzimmer gekommen. Sie hatte Hunger ,aber mein Mann und ich waren noch müde. Wir sind im Bett geblieben. Da hat unsere Tochter den Hund geweckt und ist mit ihm in die Küche gegangen. Im Regal hat sie Brötchen gefunden. Dann hat sie mit Hasso gefrühstückt.

(B) Übersetzen Sie ins Englische! (03)

Liebe Kirsten,

Hier sind Fotos von meinen Freunden aus dem Internet.. Jenny und ihre Familie kommt aus England. Sie wohnen in London. Frederic und seine Familie kommt aus Frankreich. Ich möchte Jenny im Sommer besuchen und ihre Familie treffen. Aber ihre Schwester wohnt nicht in London, sie wohnt in Manchester.

Liebe Grüße

(C) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 2) (04)

1. Sorry, I had no time yesterday.
2. Mr, Kohl, please come here.
3. Which umbrella are you taking?
4. My daughter gets up very early.

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die folgenden Frage! [08]

Hallo Lara,

Bei mir war es heute nicht so toll.

Heute morgen habe ich mal wieder 20 Minuten auf den Schulbus gewartet.

Ich war noch total müde und hatte überhaupt keine Lust für den Unterricht . Deutsch war besonders langweilig. Ich habe die Grammatik nicht verstanden. Dann habe ich ein paar Mal mit Luisa gesprochen. Deshalb war Herr Lang sauer. " So, jetzt ist es aber genug ! ", hat er gesagt und mir eine Extra Hausaufgabe gegeben.

P.T.O.

Übrigens :Luisa hat gesagt, meine neue Frisur passt nicht zu mir. Das stimmt doch nicht,oder ?

Im Matheunterricht haben wir die Klassenarbeit zurückbekommen. Mit meiner Note bin ich zufrieden.

Jetzt muss ich eigentlich Hausaufgaben machen,aber ich muss immer wieder an Tim denken. Das ist der Junge aus der 10. Klasse. Den treffe ich morgen nach der Schule. Dann lädt er mich vielleicht zu einer Portion Pommes ein.

Liebe Grüße und bis morgen

Ulrike

A. Beantworten Sie die Fragen! (06)

1 Warum war Ulrike müde ?

2 Warum hat Ulrike extra Hausaufgabe bekommen ?

3 Wer ist Tim ? Wen lädt er ein?

B. Sind die folgenden Aussagen richtig oder falsch ? (02)

1 Lisa hat neue Frisur.

2 Ulrike ist mit ihrer Mathenote zufrieden.

Frage IV. Grammatik! [20]

A. Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 3) (03)

1. Der Spiegel ist schön.Ich kaufe _____ .
2. Die Schuhe sind altmodisch. Möchtest du _____ haben?
3. Der Stuhl ist zu groß. Wir brauchen _____ nicht.
4. Das ist unsere nette Lehrerin. Wir schenken _____ eine CD zum Geburtstag.
5. Haben _____ morgen Zeit, Herr Dürre?

B. Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 3) (03)

1. Wir besuchen am Wochenende _____ Großeltern.
2. Das ist Peter. _____ Haus liegt dem Hotel gegenüber.
3. Meine Kollegin kocht gern. Das ist _____ Kochbuch.
4. Wann ist denn _____ Hochzeit, Marit und Mario?
5. Hey Christine, wie alt ist denn _____ Sohn jetzt?

C. Ergänzen Sie richtige bestimmte oder unbestimmte Artikeln! (Nur 3) (03)

1. Wir haben heute nur _____ Deutschunterricht.
2. Was kaufst du zum Geburtstag ? - _____ Mantel.
3. Da in Freiburg bin ich in _____ Schule gegangen.
4. Kommen Sie aus _____ Schweiz ?
5. A: Ich möchte _____ Wasser. B: Da ist _____ Flasche.

D. Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 3) (03)

1. Mein Kopf tut sehr weh. Ich _____ zum Arzt gehen.
2. In ihrer Freizeit _____ der Ausländer einen Sprachkurs machen.
3. Meine Kinder _____ gut Englisch.
4. Im Unterricht _____ du nicht am Handy sprechen.
5. Richard _____ nicht schwimmen. Er hat es nie gelernt.

E. Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 3) (03)

1. Anna, stell bitte das Wörterbuch _____ Tisch.
2. Der Stadtplan hängt _____ Wand im Hottelzimmer.
3. Fabian geht heute Abend _____ Kino.
4. Rudi arbeitet _____ Thyssen Krupp & Co.

F. Schreiben Sie die folgenden Sätze im Perfekt! (Nur 3) (03)

1. Wir gehen heute in die Disko.
2. Rilke schreibt schöne Gedichte.
3. Marie telefoniert mit ihrer Mutter.
4. Wann räumt ihr eure Zimmer auf?
5. Viktoria studiert Philosophie an der Universität Wien.

G. Bilden Sie Fragen! (Nur 2) (02)

1. Ja, ich spreche Spanisch auch.
2. Wir kommen aus Indien .
3. Walter spielt Klavier sehr gut.

Frage V. Wortschatz! (02) [06]

A. Was passt nicht ?

1. Einen Zettel / eine Nachricht/ eine Pizza/einen Brief : schreiben
2. Kartoffeln/ Tee/ Wasser / Licht : kochen
3. die Steuern / das Wetter / 20 Euro / viel Geld : bezahlen
4. einen Freund / eine Chefin / einen Schlüssel : anrufen

B. Was passt? (04)

1. Kaffee : trinken / Suppe : _____
2. Ein Buch : aufmachen / einen Computer : _____
3. singen : laut / fahren: _____
4. Lampe : die / Ventilator : _____

Frage VI. Schreiben Sie eine Ansichtskarte und einen Zettel/ eine SMS! (06)

(A) Sie sind auf einer Reise nach Mahabaleshwar. Schreiben Sie eine Ansichtskarte an Ihren Freund/ Ihre Freundin! Ihr Freund/Ihre Freundin wohnt in München, Deutschland. (04)

(B) Schreiben Sie einen Zettel **ODER** eine SMS für Tim. Sie möchte mit ihm Tennis spielen gehen. Sie haben am Samstagnachmittag Zeit. (02)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P186

[Total No. of Pages : 3

[5258] - 1027

F. Y. B. Com

SANSKRIT

(अमरभारती)

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 60

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- 2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

Q1) Translate into English or Marathi any one from Section 'A' & any one from Section 'B'. [12]

पुढीलपैकी अ विभागातील कोणत्याही एकाचे व ब विभागातील कोणत्याही एकाचे इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा.

Section - A

विभाग - अ

i) वैज्ञानिकदृष्टिकोनस्य, मानववादस्य, जिज्ञासाभावस्य, सुधारणाभावस्य च विकास :

सार्वजनिकसम्पत्ते : सुरक्षणं, हिंसायाःप्रत्याख्यानं च: यथा राष्ट्रं निरंतरं प्रयत्नस्य उपलब्धेश्च उच्चतरं स्तरं स्पृशेत् तथा व्यक्तिगतेषु, सामूहिकेषु च कार्यकरणक्षेत्रेषु उत्कर्षाधिगमं प्रति सदा प्रयतनं च, भारतस्य सर्वेषां नागरिकाणां कर्तव्यं भवेत् ।

ii) अस्ति कश्चिन्महीपतेः कस्मिंश्चित् स्थाने मनोरमं शयनस्थानम् । तत्र शुक्लतमपटयुगलमध्यसंस्थिता मन्दविसर्पिणी नाम युका प्रतिवसति स्म । सा च तस्य महीपतेः रक्तनास्वादयन्ती सुखेन कालं नयमाना तिष्ठति । अन्येधुश्च तत्र शयने क्वचिद् भ्राम्यन्नग्निमुखो नाम मत्कुणः समायातः ।

P.T.O.

Section - B

विभाग - ब

- i) का ते ऽष्टादशदेशे चिन्ता, वातुल तव किं. नास्ति नियन्ता ।
यस्त्वी हस्ते सुदृढनिबद्धं, बोधयति प्रभावादिविरूद्धम् ।
गुरुचरणाम्बुजनिर्भरभक्तः संसारादचिराद् भव मुक्तः ।
सोन्द्र्यमानसनियमादेवं द्रक्ष्यसि निजहृदयस्थं देवम् ॥
- ii) वासः काञ्चनपञ्जेर नृपकराम्भोजैस्तनुमार्जनं
भक्ष्यं स्वादुरसालदाडिमफलं पेयं सुधाभं पयः ।
पाठः संसदि रामनाम सततं धीरस्य कीरस्य मे
हा हा हन्त तथाऽपि जन्मविटपिक्रोडं मनो धावति ॥

Q2) Explain with reference to the context any one from Section A and any one from Section B. [12]

अ विभागातील कोणत्याही एकाचे व ब विभागातील कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

Section - A

विभाग - अ

- i) मिथ्यावादे स्तेयदण्डः ।
ii) नष्टाशङ्का हरिणशिशवो मन्दमन्दं चरन्ति ।

Section - B

विभाग - ब

- i) तक्रं शक्रस्य दुर्लभम् ।
ii) प्राणव्ययेनापि विमोचयैनां कर्तव्यमेतत् तव जन्मसिद्धम् ।

Q3) Write the summary of the lesson 'गणेशोत्सवः' [12]

'गणेशोत्सवः' या पाठाचा सारांश लिहा.

OR/किंवा

Write the summary of गाणनिक्याधिकारः

गाणनिक्याधिकारः पाठाचा सारांश लिहा.

Q4) Fully Explain lesson 'मोहमुद्गर'

[12]

मोहमुद्गर हा पाठ सविस्तर स्पष्ट करा.

OR/किंवा

Explain समस्यापूर्ती & बहिरालाप from काव्यशास्त्रविनोदः

Q5) Write short notes on any two of the following.

[12]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.

- i) पञ्चतन्त्रम् ।
- ii) मूलकर्तव्यानि ।
- iii) अन्तरालापः ।
- iv) अपह्नुतिः ।

▽▽▽▽

[5258] - 1028

F.Y. B.Com.

ARABIC - GEN - I (Optional Group)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to right side indicate full marks.

Q.I. Translate into English or Urdu or Marathi
any two of the following passages: (16)

(الف) — اشترى لي ابي ساعة من يومين
فاخذتها في يدي ووضعتها في جيبتي خوفا عليها.
وقد فتحها ابي امامي من كل جهتي لاسراها، و
ما كنت من ايتي داخلها من قبل. وهي موضوعة
في طرف من الفضة ابيض. وعلى وجهها غطاء
من الزجاج. يظهر تحته الميناء مقسما الى
اشنتي عشرة ساعة وستين دقيقة وفيه
تحفة بان يدوران، واحد كبير للذق،
والثاني صغير للساعات وفي جنبها مسمار
قد وره لملئها ونده وره ايضا لظبطها —

(ب) — وفي السماء سحاب كثيرة، وقد
من اذ شيئا فشيئا حتى صار الان اسود جدا ووجب
الشمس. اسمع هذا صوت الرعد ولا بد

← أَنْ يَأْتِيَ بَعْدَهُ الْمَطَرُ حَالًا - النَّظَرُ الْبَرَقُ
يَلْمَحُ فِي السَّمَاءِ وَيُنَوِّرُ الْأَرْضَ - هَذِهِ قَطْرَةٌ
مَطَرٍ عَلَى يَدَيَّ - تَحَالَ لَقِفْ فِي هَذَا الْبَابِ -
لِنَزَلِ الْمَطَرِ يَنْزِلُ عَلَى الْأَرْضِ وَحَسْبُ عَلَى
بَعْدِ - يَجْرِي النَّاسُ إِلَى هُنَا وَإِلَى هُنَاكَ - وَقَدْ
نَشَرُوا الظُّلَّ خَوْفًا مِنَ البَلِّ وَالْمَاءِ يَنْزِلُ
مِنَ الْمَنَارِيبِ - الْمَطَرُ النُّطْحُ الْآنَ -

(ج) - مَنْزِلٌ عَلَى شَجَرَةٍ بِحَدِّ لِقَتِهِ
مُهَمَّلَةٌ فِيهَا شَجَرَةٌ وَرَدَّهَا شَفَةً فَأَخَذَ
عَلَى يَسْقِيهَا كُلَّ يَوْمٍ، حَتَّى اخْضَرَّتْ قَشْرُهَا وَ
نَبَتَتْ فِيهَا وَرَقٌ صَخِيْبٌ أَخْضَرٌ فَفَرِحَ عَلَى كَثِيرٍ
بِحَيَاتِهَا وَوَضَعَهَا فِي الشَّمْسِ وَبَعْدَ ذَلِكَ طَلَعَتْ
فِيهَا وَرَدَّةٌ حَمْرَاءُ وَرَقُهَا الْبَيْضُ النَّبَاتُ أَخْضَرٌ -
وَبَعْدَ يَوْمٍ لَفَتَتْهُ الْوَرْدَةُ وَطَلَعَ جَنِبًا وَرَدَّ
غَيْرُهَا صَخِيْبٌ، فَأَخَذَهَا عَلَى لِيَنْظُرَهَا
أَبْوَةً فَأَعْجَبَتْهُ وَقَالَ: يَا عَلِيُّ: هَذِهِ الشَّجَرَةُ
لَا بُدَّ أَنْ تَكْبُرَ وَيَطْلُعَ فِيهَا وَرَدٌ كَثِيرٌ -

Q. 2. Explain any four of the following couplets: (16)

- ① الْحُبْسُ لَيْسَ مَدَنِيٌّ هَبِيٌّ —
وَلَيْسَ فِيهِ طَرَبِيٌّ —
- ② فَلَسْتُ أَرْضَى قَفْصًا —
وَإِنْ يَكُنْ مِنْ ذَهَبٍ —
- ③ نَمَابَاتٌ رَاجِيَةٌ غَايَتِي —
وَالْعَيْشُ فِيهَا مَطْلَبِي —
- ④ قَدْ طَابَ فِيهَا مَطْعَمِي —
وَرَأَقَ فِيهَا مَشْرَبِي —
- ⑤ إِنَّ الْفَرَاشَ النَّاعِمًا —
فِيهِ تَنَامُ دَائِمًا —
- ⑥ رَأَى النَّهَارَ وَاجْتَبَى —
مَعَهُ الْعَنَاءَ وَالْتَعَبَ —
- ⑦ بَاتَتْ عَصَا فَيْءِ الْخَرْدِ —
فِي حِفْظِ مَوْلَانَا الصَّمَدِ —
- ⑧ نَمُّ يَا حَبِيبِي سَالِمًا —
نَمُّ أَمِنًا نَمُّ أَمِنًا —

Q. 3 Translate into English any four of the (08)
(A) following sentences:

- ① تِلْكَ السَّيَّارَةُ جَمِيلَةٌ —
- ② هَذِهِ الْكَافِلَةُ قَادِمَةٌ مِنَ الْيَامِعَةِ —
- ③ ذَلِكَ الْمُدَرِّسُ مَشْغُولٌ —
- ④ مَكْتَبُهُ بَعِيدٌ مِنْ بَيْتِهِ —
- ⑤ لَوْنُ سَيَّارَتِهِ جَمِيلٌ —
- ⑥ هَلْ مَدْرَسَتُكَ مُخْلَقَةٌ؟ —
- ⑦ وَالِدِي عَائِلٌ فِي غُرْفَتِهِ —

(B) Translate into Arabic any four of the (08)
following sentences:

- ① On the window there is a curtain.
- ② She is busy in her office.
- ③ The new teacher is a tall man.
- ④ In the fridge there is an apple.
- ⑤ He took him to the School.
- ⑥ This School is new and good.
- ⑦ Ali is returning with Fatima from the market.

Q. 4. Explain with examples any Two of the following Topics: (16)

- ① أَسْمَاءُ إِلَّا شَارَةَ - ② الضَّمَاثِرُ
- ③ حُرُوفُ الْهَجَا - ④ الْمَبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ

Q. 5. Summarise any Two of the following Lessons: (08)

(A)

- ① إِطْلَاقُ الطُّيُورِ -
- ② الرَّاعِي وَالذِّئْبُ -
- ③ الْأَسَدُ وَالْمَنَازِلُ -
- ④ الثَّعْلَبُ وَالْحَنْزُلُ -

(B) Write in Arabic any one of the following Terms: (04)

- ① أَلْسُونُ الْهَجْرِيَّةِ -
- ② عَشْرَةُ الْمَنَازِلِ لِلْبَيْتِ -

(C) Write a letter in Arabic to the Company or Bank manager. (04)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P188

[Total No. of Pages : 4

[5258] - 1029

F. Y. B. Com.

**FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(2013 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What are causes of Economic Inequality in India? Suggest measures to reduce Economic Inequality. **[16]**

Q2) What are the causes of Low productivity of Indian agriculture? Suggest measures to increase agricultural productivity. **[16]**

OR

Explain the concept of State, Government and Nation,

Q3) a) What is Democracy? What are the various types of Democracy in India. **[8]**

b) What is society? State and explain the characteristics of Indian Society. **[8]**

OR

a) Explain the effects of science and technology on agriculture and industries.

b) What is 'Self management'? What is the importance of self management?

Q4) What is Time Management? What is the need and importance of Time Management? **[16]**

P.T.O.

Q5) Write note on any Two of the following.

[16]

- a) Concept of Rule of Law.
- b) Meaning and Importance of Goal setting.
- c) Characteristics of Science.
- d) Characteristics of Indian culture.

Total No. of Questions : 5]

P188

[5258] - 1029

F. Y. B. Com.

पायाभूत अभ्यासक्रम (पुनर्रचित)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) प्रश्नांच्या उजव्या बाजूला त्या प्रश्नांचे गुण दर्शविले आहेत.
- 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्रश्न 1) भारतातील आर्थिक विषमतेची कारणे कोणती? आर्थिक विषमता कमी करण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

प्रश्न 2) भारतातील शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे कोणती? उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सूचवा. [16]

किंवा

राज्य, सरकार व राष्ट्र या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) लोकशाही म्हणजे काय? भारतातील लोकशाहीचे विविध प्रकार कोणते? [8]

ब) समाज म्हणजे काय? भारतीय समाजाची वैशिष्ट्ये सांगुन स्पष्ट करा. [8]

किंवा

अ) शेती व उद्योगधंदे यावर विज्ञान व तंत्रज्ञानाचे झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

ब) स्वयंव्यवस्थापन म्हणजे काय? स्वयंव्यवस्थापनाचे महत्व काय आहे?

प्रश्न 4) वेळेचे व्यवस्थापन म्हणजे काय? वेळेच्या व्यवस्थापनाची गरज व महत्व काय आहे?[16]

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.

[16]

- अ) कायद्याच्या अधिराज्याची संकल्पना.
- ब) ध्येयनिश्चिती चा अर्थ व महत्व.
- क) विज्ञानाची वैशिष्ट्ये.
- ड) भारतीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P189

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1030
F.Y. B.Com. (Vocational Course)
COMPUTER APPLICATIONS - I
(2013 Pattern) (Theory)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) *Draw a neat-labeled diagram wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following : (Any Five)

[10]

- a) Hexadecimal
- b) BCD
- c) OMR
- d) Word processing
- e) Pen drive
- f) Toolbar
- g) Unix

Q2) Answer the following : (Any two)

[10]

- a) Explain following devices.
  - i) Mouse
  - ii) Keyboard
- b) Define computer. What are the characteristics of computer?
- c) Write steps to write an email to customer.

P.T.O.

Q3) Solve the following :

[15]

a) Convert from Hexadecimal to Binary :

$$(1C)_{16} = ()_2$$

b) Convert from Binary to Decimal :

$$(1001000)_2 = ()_{10}$$

c) Binary Addition :

$$111001 + 1111$$

d) Convert from Decimal to Binary :

$$(25)_{10} = ()_2$$

e) Convert from Binary to Octal :

$$(10101010)_2 = ()_8$$

Q4) Answer the following :

[5]

Explain steps for drawing graphs in Ms-Excel.

OR

What is search engine? What are the uses of search engine?

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P190

[Total No. of Pages : 1

[5258] - 1031
F.Y. B.Com. (Vocational)
ADVERTISING, SALES PROMOTION & SALES
MANAGEMENT
Marketing Communication (Paper - I)
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Marketing and Discuss the importance of Marketing. **[10]**

OR

Explain the concept of marketing and discuss the role of marketing department.

Q2) What is sales promotion? Discuss the tools used in sales promotion. **[10]**

OR

Explain the concept of Event Management and discuss the types of event.

Q3) Explain the process of communication in detail. **[10]**

OR

Explain the principals of communication.

Q4) Write Short Notes (Any two) **[10]**

- a) Public Relation.
- b) Multi-level marketing.
- c) E-marketing.
- d) Direct marketing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P191

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1032
F.Y. B.Com (Vocational)
TAX PROCEDURES AND PRACTICES
Indian Tax System & Income Tax
(2013 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each. (Any Five)

[10]

- a) What is the meaning of 'Tax'?
- b) Write down any four examples of Direct-Taxes.
- c) Which are the various heads of Income?
- d) What is the 'Charge' of Income Tax?
- e) Define the term "Gross Total Income".
- f) What do you mean by CBDT & CBEC?
- g) Define 'Assessee' u/s 2 (7) of Income Tax Act, 1961.

Q2) Answer in 50 words each. (Any Two) :

[8]

- a) What are the Disadvantages of Direct-Taxes?
- b) What is the Importance of PAN (Permanent Account Number)?
- c) What is the Importance of Taxation in India?
- d) Define "Income" u/s 2 (24) of Income Tax Act, 1961.

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each. (Any Two) : [10]

- a) Write down difference between 'Direct Taxes' & 'Indirect Taxes'.
- b) Write down note on seventh schedule of the constitution of India.
- c) What are the various characteristics of Indirect Taxes?
- d) Write down provisions relating to 'Residential status' under Income Tax Act, 1961?

Q4) Answer in 500 words. (Any one) : [12]

- a) Explain in detail various canons of Taxation advocated by Adam Smith & other Economists.

OR

- b) Mrs. Radhika an Employee of Selzon Pvt. Ltd. Furnishing her details of Income for the period 01/04/2016 to 31/03/2017 are as follows :
  - i) Basic Salary ₹ 43,000/- per month.
  - ii) Dearness allowance ₹ 16,000/- per month.
  - iii) House Rent Allowance received by her ₹ 9,000/- per month, rent paid by her ₹ 12,500/- per month.
  - iv) Education Allowance received by her ₹ 150/- per month per child for 3 children.
  - v) Hostel Allowance received by her ₹ 375/- per month per child for 3 children.
  - vi) Interest on Provident fund @ 12% ₹ 18,000/-
  - vii) Employees contribution to provident fund ₹ 2500/- per month.
  - viii) Life Insurance premium ₹ 2000/- per month.
  - ix) Profession Tax / Tax on Employment ₹ 2500/- per annum.

Compute the Taxable salary of Mrs. Radhika and her tax liability for Assessment year 2017-2018.

▽▽▽▽

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P192

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1033
F.Y. B.Com. (Vocational)
COMPUTER APPLICATIONS - II
(2013 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following - (Any Four)

[20]

- a) Explain *do-while* loop with syntax and example.
- b) What is flowchart? Draw basic symbols used in flowchart.
- c) Explain the following :
  - i) Procedural Language
  - ii) Visual Programming Language
- d) Explain any two Input and Output functions used in C.
- e) Explain briefly the following Data Types used in C
  - i) int
  - ii) char
- f) Explain Increment and Decrement operators used in C language.

Q2) Write a program to solve following : (Any Two)

[10]

- a) Write a 'C' program to calculate simple interest.
- b) Write a 'C' program to display area of circle.
- c) Write a 'C' program to display square and cube of a number.

P.T.O.

Q3) Answer the following - (Any Two)

[10]

- a) Explain if----- else statement with syntax and example.
- b) Define :
  - i) Assembler
  - ii) Compiler
- c) Explain strlen() and strrev() functions with syntax and example.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P193

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1034
F.Y. B.Com. (Vocational)
ADVERTISING, SALES PROMOTION AND SALES
MANAGEMENT
Advertising (Paper - II)
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is advertising? Discuss the various functions of advertising. **[10]**

OR

Define advertising and discuss the advantages and limitations of advertising.

Q2) What is Ad creation? Explain the essentials of good advertising layout. **[10]**

OR

Explain the meaning, concept & methods of Advertising Budget.

Q3) What do you mean by advertising? Explain the various types of advertising objectives. **[10]**

OR

Describe the need and importance of rural advertising in India.

P.T.O.

Q4) Write Shorts Notes (Any Two)

[10]

- a) Appeals in advertising.
- b) Careers in marketing & advertising.
- c) Ethical aspects in advertising.
- d) Role of women in Advertising.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P194

[Total No. of Pages : 2

[5258] - 1035
F.Y. B.Com. (Vocational)
TAX PROCEDURE AND PRACTICES
M.VAT Act 2002 and C.S.T. Act (Paper - II)
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures on right indicate marks.*

Q1) Answer in 20 words each. (Any five)

[10]

- a) What is mean by 'VAT'? Enumerate two advantages?
- b) Which are the Authorities under M.VAT Act?
- c) What is mean by sec. 5 of M.VAT Act 2002?
- d) Explain the provisions of sec. 14 of C.S.T. Act 1956.
- e) Who is required to file correct, complete and self consistent return under M.VAT Act? In which forms?
- f) What is mean by 'Appropriate state' under C.S.T. Act?
- g) What are the types of Audit under M.VAT Act?

Q2) Answer in 50 words each. (Any Two)

[8]

- a) What are the objects of enactment of central sales tax Act 1956?
- b) How the 'Sales Price' determined under M.VAT Act 2002?
- c) Who is called U.R.D. dealer? What are the consequences if dealer is U.R.D. dealer?
- d) What is meant by 'Sales in the course of import and export'?

P.T.O.

Q3) Answer in 150 words each (Any Two)

[10]

- a) Enumerate exempted sales under M.VAT Act?
- b) Enumerate and discuss various 'Forms' under C.S.T. Act 1956.
- c) Discuss provisions for 'Registration of dealer's under M.VAT Act 2002?
- d) What is mean by 'Turnover of sale'? How is it determined under C.S.T. Act 1956?

Q4) Answer in brief (Any One)

[12]

- a) What is mean by 'Assessment'? What are the types of Assessments under M.VAT Act 2002?
- b) When is sale or purchase of goods said to take place in the course of inter-state trade or commerce under C.S.T. Act 1956?

